

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA**

KATEDRA CESTOVNÍHO RUCHU

Studijní program: Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání

**PŘÍRODNÍ ATRAKTIVITY ŽELEZNORUDSKA
JAKO DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU**

Vedoucí práce:
RNDr. Blažena Gehinová

Autorka:
Věra Strejcová

Tábor 2006

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta
Katedra cestovního ruchu
Akademický rok: 2004/2005

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Věra STREJCOVÁ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání - cestovní ruch**

Název tématu: **Přírodní atraktivita Železnorudska jako destinace cestovního ruchu.**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Zpracovat a vyhodnotit přírodní předpoklady vybraného regionu pro cestovní ruch. Zhodnotit současnou úroveň turistiky a pohybové rekreace v regionu z hlediska kvality a četnosti služeb, návštěvnosti a cenové relace.

Nastínit další možnosti rozvoje turistiky ve vybraném regionu.

Metodický postup:

1. Studium literatury.
2. Sběr informací.
3. Vymezení sledovaného území.
4. Terénní výzkum.
5. Provedení dotazníkového šetření.
6. Vyhodnocení získaných údajů.
7. Návrh možného rozvoje.

Rámcová osnova:

1. Úvod, 2. Literární přehled, 3. Metodika práce, 4. Vlastní práce, 5. Zhodnocení, 6. Návrh možného rozvoje turistiky v regionu, 7. Závěr, 8. Resume, 9. Přílohy.

Rozsah práce:

30 - 40 stran

Rozsah příloh:

dle potřeby

Forma zpracování bakalářské práce:

tištěná

Seznam odborné literatury:

Anděra, M., Zavřel, P. a kol.: Šumava - příroda - historie - život. Baset, 2003.

David, P., Soukup, V.: Šumava. Soukup&David, 2001-2002.

Neuman, J. a kol.: Turistika a sporty v přírodě. Praha: Portál, 2000.

Příkrýl, F.: Rekreace v přírodním prostředí, využití krajiny k rekreaci. VŠZ Brno, 1974.

Edice regionálních autorů: Šumava - Železnorudsko. Praha: Kartografie Praha, 2003.

Vedoucí bakalářské práce:

RNDr. Blažena Gehinová
Katedra cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce:

15. března 2005

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. dubna 2006

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.
M. Hrabánková

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Katedra Sociální
VANIČKOVÁ 2904 390 01 TÁBOR

doc. Ing. Marie Hesková, CSc.
M. Hesková
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Přírodní atraktivita Železnorudska jako destinace cestovního ruchu vypracovala samostatně na základě vlastních poznatků a materiálů, které uvádím v seznamu literatury

Tábor, duben 2006

Blažena Gehinová
.....
Podpis řešitele

Poděkování

Ráda bych poděkovala především RNDr. Blaženě Gehinové za odborné vedení mé bakalářské práce a za její cenné rady. Velký dík patří i všem ostatním, kteří byli ochotni a poskytli mi potřebné informace, děkuji i za jejich připomínky, náměty, kritiky a za aktivní přístup po celou dobu tvorby této bakalářské práce.

ÚVOD	3
1 LITERÁRNÍ PŘEHLED	5
2 METODIKA PRÁCE	6
2.1 SBĚR DAT A INFORMACÍ	6
2.2 VYMEZENÍ POPISOVANÉ OBLASTI.....	6
2.3 DOTAZNÍK.....	6
3 CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA REGIONU	7
3.1 CHARAKTERISTIKA PŘÍRODNÍCH PODMÍNEK	7
3.1.1 <i>Geomorfologie</i>	7
3.1.2 <i>Podnebí</i>	7
3.1.3 <i>Fauna a flora</i>	8
3.1.4 <i>Vodstvo</i>	9
3.2 REKREAČNÍ CENTRA REGIONU	9
3.2.1 <i>Železná Ruda</i>	9
3.2.2 <i>Špičák</i>	10
3.2.3 <i>Hojsova Stráž</i>	10
3.2.4 <i>Javorná</i>	10
3.2.5 <i>Hamry</i>	11
3.3 HISTORIE ŽELEZNÉ RUDY	11
3.4 EKONOMICKO – GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA	13
3.5 KULTURNÍ DĚNÍ V REGIONU ŽELEZNORUDSKA.....	14
3.6 SPOLEČENSKÉ A KULTURNÍ ATRAKTIVITY	15
3.6.1 <i>Zámeček</i>	15
Obr. č. 1: Zámeček	15
3.6.2 <i>Kostel Panny Marie Pomocné z hvězdy</i>	15
Obr. č. 2: Kostel Panny Marie Pomocné z hvězdy	16
3.6.6 <i>Muzeum Šumavy</i>	16
Obr. č. 3: Muzeum Šumavy, sídlo informačního centra.....	16
3.6.4 <i>Společné česko-bavorské nádraží</i>	16
Obr. č. 4: Společné česko-bavorské nádraží	17
3.6.5 <i>Křížová cesta</i>	17
Obr. č. 5: Křížová cesta	18
3.6.6 <i>Kaple svatého Antonína a svaté Barbory</i>	18
Obr. č. 6: Kaple sv. Antonína a sv. Barbory	18
3.6.7 <i>Hřbitov Barabů</i>	18
3.7 TECHNICKÉ PAMÁTKY.....	19
3.7.1 <i>Železniční tunel pod Špičákem</i>	19
3.7.2 <i>Elektrárna Černé jezero</i>	20
4 OCHRANA PŘÍRODY	20
4.1 PŘÍRODNÍ ATRAKTIVITY	21
Tabulka č. 2: Návštěvnost Černého a Čertova jezera a Bílé Strže.....	21
4.1.1 <i>Černé jezero a Čertovo jezero</i>	22
4.1.2 <i>Bílá strž</i>	22
4.1.3 <i>Královský hvozd</i>	23
4.1.4 <i>Špičák</i>	23
4.1.5 <i>Pancíř</i>	23
4.1.6 <i>Můstek</i>	23
4.1.7 <i>Přírodní rezervace Brčálnické mokřady</i>	24
4.1.8 <i>Přírodní rezervace Úhlovský luh</i>	24
5 TURISTIKA A POHYBOVÁ REKREACE	24
5.1 LETNÍ REKREACE	24
5.1.1 <i>Pěší turistika</i>	25
5.1.2 <i>Značení tras</i>	25
5.1.3 <i>Naučné stezky</i>	26

5.1.4	Cykloturistika	27
5.1.5	Vybrané cyklotrasy	27
	K jezerům	27
	K vodopádu	28
	K jezeru Laka	28
	K prameništi Řezné	28
5.1.6	Vodní rekreace	28
5.1.7	Hipoturistika	29
5.1.8	Hodnocení úrovně letní turistiky	29
5.2	ZIMNÍ REKREACE	30
5.2.1	Sjezdové lyžování	30
5.2.2	Zhodnocení lyžařských areálů	30
	Obr. č. 7: Schematická mapka lyžařských vleků na Železnorudsku	31
	Špičák	31
	Belveder	31
	Pancíř	32
	Samoty	32
	Graf č. 1: Kapacita vleků	Graf č. 2: Ceny denních permanentek v Kč
5.2.3	Běžecké lyžování	33
5.2.4	Hodnocení lyžařské turistiky	33
6	MOŽNOSTI UBYTOVÁNÍ A STRAVOVÁNÍ	34
	Graf č. 3: Ubytování v ŽR a na Špičáku	Graf č. 4: Ubytování v Javorné a Hamrech
7	DOPRAVNÍ DOSTUPNOST	35
8	PŘESHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE	36
	Tabulka č. 3: Hraniční přechody na Železnorudsku	36
9	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	37
	Graf č. 5: Odkud návštěvníci přijíždí	Graf č. 6: Čím návštěvníci přijíždí
	Graf č. 7: Hlavní cíl návštěvy	Graf č. 8: Kde jsou návštěvníci ubytováni
9.1	CELKOVÉ ZHODNOCENÍ	38
10	SWOT ANALÝZA	39
10.1	PLZEŇSKÝ KRAJ	39
10.1.1.	Silné stránky	39
10.1.2	Slabé stránky	39
10.1.3	Příležitosti	39
10.1.4	Hrozby	40
10.1.5	Cílové skupiny návštěvníků	40
10.2.	ŠUMAVA	40
10.2.1.	Silné stránky	40
10.2.2.	Cílové skupiny návštěvníků	40
	ZÁVĚR	41
	SUMMARY	43
	SEZNAM LITERATURY	44
	ODBORNÁ LITERATURA	44
	MAPY	44
	DALŠÍ ZDROJE	44
	INTERNETOVÉ ODKAZY	45
	SEZNAM PŘÍLOH	45

Úvod

V Evropě je jenom málo míst s krásnou a ničím neponičenou přírodou. Jedním takovým místem je bezesporu Šumava. Pohoří na jihozápadě České republiky, které tvoří hranici s Německem. Němečtí turisté také tvoří velmi významnou klientelu celé oblasti Šumavy. Šumava nabízí jak hluboké lesy, rašeliniště, močály, divoké bystřiny a vodopády, tak zadumaná jezera, strmá úbočí a náhorní planiny. Všechna tato místa jsou navzájem propojena sítí zimních i letních turistických tras a podporována četnými středisky cestovního ruchu.

Jedním z nejvýznamnějších je Železná Ruda, tzv. brána Šumavy. Počátky turistického ruchu se zde datují již do poloviny 18. století. Dobrá tradice žije dodnes, přičemž cesty hlubokými lesy již dávno není třeba prosekávat. Ať přijedete v kteroukoliv roční dobu, vždy je co nabídnout. Železnorudsko disponuje celou řadou možností, jak zde strávit příjemnou aktivní nebo naopak klidnou dovolenou. Železná Ruda má široké zázemí pro všechny sportovní možnosti. Je myšleno i na ty, kteří přijedou nevybaveni, jsou zde půjčovny sportovního vybavení a také například lyžařské školy.

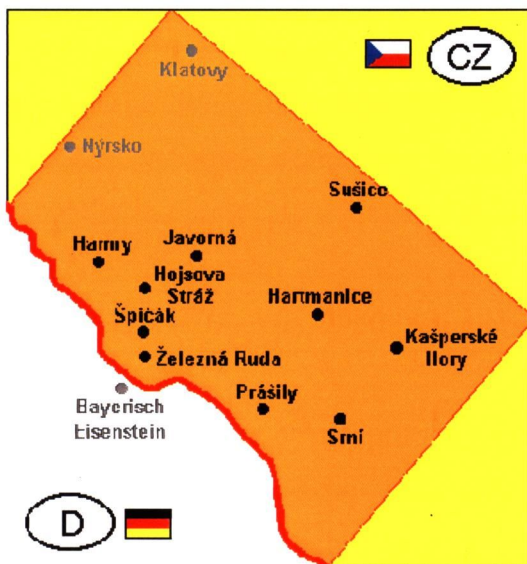
Práce se snaží analyzovat současný stav cestovního ruchu v oblasti Železnorudska. Sledovaná oblast bude charakterizována z hlediska geografického, demografického, ekonomického a historického. Zhodnocen bude význam přírodních a kulturně – společenských atraktivit území. Otázkou zůstává, zda současná materiálně – technická základna poskytuje návštěvníkům dostatečně širokou nabídku služeb a produktů.

Hlavním cílem je seznámit se s vybraným regionem a vyhodnotit jeho přírodní předpoklady pro cestovní ruch. Vedlejším cílem je zhodnotit současnou úroveň turistiky a pohybové rekreace v regionu z hlediska kvality a četnosti služeb, návštěvnosti a cenové relace. Zjistit možnosti návaznosti turistických tras na sousední německé trasy. Provedením dotazníkového šetření zjistit oblíbené činnosti a místa regionu a také nejčastější problémy, které se zde vyskytují. Seznámit se s ochrannou přírodou. Zjistit zda a jak moc ovlivňuje cestovní ruch přírodu a naopak zda a jak moc ovlivňují pravidla a nařízení ochrany přírody návštěvnost a atraktivitu kraje. Nastínit další možnosti rozvoje turistiky v regionu v rámci trvale udržitelného cestovního ruchu.

Pro práci předpokládáme několik hypotéz. Předně, že zimní sezóna nabízí větší možnosti sportovního vyžití, a proto je také v tomto období větší návštěvnost. Dále předpokládáme, že zde převládá segment krátkodobých cest, hlavně jednodenních a dvou až třídných. Nejčastěji příjíždějícími návštěvníky budou hlavně obyvatelé okolních krajů.

Nejvíce zahraničních turistů přijíždí z Německa. Cenová relace služeb se udržuje poměrně vysoko, ceny jsou nasazeny pro zahraniční klientelu, předpokládáme, že tuzemští návštěvníci nebudou s cenami příliš spokojeni a budou se snažit hledat srovnatelnou službu levněji. Předpokládáme také, že největším problémem v lokalitě Železnorudska bude parkování na území města a jeho okolí.

Na přiloženém obrázku je znázorněna poloha Železné Rudy a dalších významných center Železnorudska vzhledem k dalším centrům Šumavy.

1 Literární přehled

Práce se zaměřila na průzkum možností pro provozování cestovního ruchu v oblasti Železnorudska během celého roku, tj. během letní i zimní sezóny. Práce čerpala z existující literatury a dalších zdrojů a údaje byly doplněny terénním průzkumem, který probíhal formou dotazníkového šetření.

Základ tvořila použitá odborná literatura týkající se cestovního ruchu v regionech České republiky (Czech Tourism, 2003), marketingu destinací (Királová, 2003), techniky služeb cestovního ruchu (Orieška, 1999), využití volného času (Horner, Swarbrooke, 2003) a také odborná literatura zaměřená na zkoumanou oblast Železnorudska.

Charakteristiky přírodních podmínek území byly čerpány z obsáhlé publikace o Šumavě (Anděra, Zavřel, 2003) seznamující jak s historií území tak i s jeho současností, přírodou, zvláštnostmi a krásami. Dále bylo čerpáno z průvodců Šumavou (Kolektiv autorů, 1986) a Železnorudskem (David, Soukup, 2000), které obsahují mimo jiné i tipy na výlety a zajímavá místa regionu.

V práci byly využity také informace z oblasti přírody z průvodce lesy jižních Čech (Jiráček, 1998) a průvodce řekami plzeňského kraje (Kumpera, 2002). Historii jednotlivých míst popisuje Lexikon západních Čech (Kumpera, 2003).

Terminologie související s cestovním ruchem a turistikou byla vysvětlena s použitím výkladového slovníku (Pásková, Zelenka, 2002) a encyklopedie turistiky (Kolektiv autorů, 1986).

Pro vypracování práce byla také velmi využita příručka o správném psaní odborných textů (Čmejrková, 1999), dále pak pravidla pravopisu a výkladový slovník a také státní normy týkající se psaní textu a citací.

2 Metodika práce

2.1 Sběr dat a informací

Byla shromážděna literatura o vybrané oblasti. Opěrným bodem se stala četba odborné literatury o problematice cestovního ruchu. Četba byla zaměřena na zkoumanou oblast. Informace byly čerpány z knih, turistických průvodců, map bezprostředně se vztahujících ke sledované problematice. Nejčastěji používanou literaturou, která nejvíce přispěla k sepsání práce, se stal turistický průvodce Šumava⁽¹⁰⁾ a dále průvodce zaměřený přímo na Železnorudsko⁽⁴⁾. Velmi také pomohly informační materiály z informačního centra a jednotlivých sportovních areálů a ze Správy Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava. Mnohé zajímavé informace byly čerpány i z internetových stránek města Železná Ruda, informačního centra a dalších.

2.2 Vymezení popisované oblasti

Nejprve je si třeba uvědomit, jak vlastně chápat turistickou oblast Železnorudska. Ve většině zdrojů literatury je Železnorudsko chápáno jako poměrně velké území zahrnující Všerubský průsmyk na severozápadě až k Prášilům na jihovýchodě. V praxi to znamená město Železná Ruda, Špičák, Alžbětín, Hojsovu Stráž, Brčálník a Hamry. Ve zvoleném regionu se nachází Čertovo jezero a Černé jezero, protékají zde řeky Řezná a Svarožná, pramení zde Úhlava. Nejvyšším vrcholem v této oblasti je Jezerní hora (1343 m), Svaroh (1333,6 m), Plesná hora – Debrník (1336,3 m), Můstek (1234,5), Pancíř (1213,5 m), Špičák (1202 m), a Tok (1022,9 m). Železná Ruda leží v okrese Klatovy ve výšce 754 m n. m., 2 km od státní hranice se Spolkovou republikou Německo, na hranici mezi CHKO Šumava a Národním parkem Šumava.

2.3 Dotazník

Sestavení dotazníku bylo provedeno v souladu s hlavním cílem práce – zjistit oblíbené činnosti a místa regionu a také nejčastější problémy, které se zde vyskytují. Při formulaci otázek byl použit obecný slovník a odbornost textu byla přizpůsobena laickým znalostem termínů používaných v oblasti cestovního ruchu. Z důvodu přesnosti vyhodnocování byla zvolena většina otázek uzavřených. Respondenti tak pouze vybírali z navržených odpovědí. Otázky otevřené nabízejí možnost přesného vyjádření vlastního názoru.

3 Celková charakteristika regionu

Nyní přistoupíme k vymezení oblasti z hlediska přírodních podmínek, hydrologického, ekonomického, historického a kulturního. Zaměříme se na zajímavá místa v oblasti, která lákají k provozování cestovního ruchu jako například přírodní, technické nebo kulturně – společenské památky.

3.1 Charakteristika přírodních podmínek

Přírodní podmínky jsou klíčové pro rozvoj cestovního ruchu na Šumavě, jak bylo potvrzeno i dotazníkovým šetřením (viz kapitola 9), kdy nejoblíbenějšími místy Železnorudska jsou právě přírodní atraktivity této oblasti.

3.1.1 Geomorfologie

Železnorudská hornatina měří celkově 200 km². Nejvyšším bodem je zde Jezerní hora (1343 m), nejnižší místo v údolí Úhlavy po výtoku z vodní nádrže Nýrsko leží v nadmořské výšce 470 m a je současně nejnižším bodem celé Šumavy. Východní část Železnorudské hornatiny patří Pancířskému hřbetu. V jeho severovýchodní části vystupuje Prenet do výšky 1071 m, jižnější Můstek dosahuje 1234 m a vyhlídkový Pancíř 1214 m. Železnorudská kotlina, protěkaná Řeznou, a údolí horní Úhlavy oddělují na západě svorový Královský hvozď s nejvyšší Jezerní horou, do níž jsou zahlobené dva ledovcové kary s Černým a Čertovým jezerem. Příčný hřbet Špičáku (1202 m), spojující Královský hvozď s Pancířským hřbetem, je rozvodím mezi Severním a Černým mořem.

Území mezi Železnou Rudou a Nýrskem náleží geologicky sérii Královského hvozdu. Tato série je charakterizována hlavně nižším stupněm přeměny a horninovým složením (svory, svorové ruly a paraluly s vložkami vápenců, křemenců a jiných hornin).

Kopcovitý terén Železnorudska přímo vybízí k pěší turistice, cykloturistice běžeckému a sjezdovému lyžování.

3.1.2. Podnebí

Podnebí Šumavy má přechodný ráz mezi klimatem oceánickým a vnitrozemským, to znamená, že má poměrně malé roční výkyvy teploty a poměrně vysoké srážky, se stejnoměrným rozložením během celého roku. Průměrná roční teplota se pohybuje od 3,5 do 6,5° C, nejchladnějším měsícem je leden a nejteplejším červenec. Horské podnebí

Šumavy vyznačují také hojné srážky. Nejvíce jich bývá v únoru, případně v říjnu, nejméně v září. Sněhová vrstva bývá 800 – 1600 mm, na vrcholcích a hřebenech až 2700 mm.⁽¹⁰⁾

3.1.3 Fauna a flora

Fauna Šumavy se dotvářela do dnešní podoby během doby poledové a měla původně téměř výhradně lesní charakter. Většina druhů živočichů vázaných na les se udržela do dnešní doby s výjimkou velkých predátorů vázaných na přirozená stanoviště.

Poslední medvěd Šumavy byl zastřelen roku 1870 v západní části. O posledních zástřelech jiných šelem se nedochovali žádné záznamy a tak se můžeme pouze domnívat, že poslední rys byl zastřelen kolem r. 1794 a poslední vlk kolem r. 1874. Zajímavostí byl i výskyt losů, který však vymizel při systematickém kácení lesů a vysoušení močálů. Při troše štěstí nalezneme v lesích stopy jezevce, kuny lesní a skalní, zato lišek je zde stále mnoho a ani vzteklna je příliš nezdecimovala.

Jako velký lesní celek skýtá NP Šumava vhodné prostředí i pro větší druhy obratlovců. I přes silný úbytek během posledních několika desítek let přežívají na Šumavě populace tetřeva hlušce i tetřívka obecného. Relativně hojnější je jeřábek lesní. V oblasti Železnorudska se vyskytuje hýl rudý (v údolí Řezné), tetřev hlušec a sokol stěhovavý (v oblasti Jezerní hory).

Z velkých predátorů žije dnes na Šumavě trvale pouze populace rysa ostrovida. Jeho úspěšné znovuvysazení během 80. let bylo podmíněné velkou rozlohou zalesněného území, poměrně nízkým stupněm osídlení a dostatečnou potravní základnou (hlavně srnec obecný). Velké druhy kopytníků, především jelen evropský, jsou za absence ostatních predátorů uměle myslivecky obhospodařovány a jejich četnost regulována.

Vodní toky Šumavy jsou v horních tocích minimálně znečištěny a díky tomu je Šumava jednou z nejvýznamnějších oblastí výskytu vydry říční v ČR.

Floristické bohatství Šumavy nespočívá ve vysoké početnosti a rozmanitosti druhů, celá oblast je však pozoruhodná rozmanitostí kombinace různorodých prvků a dochováním unikátních společenstev, zejména na extrémních stanovištích (rašeliníště, jezerní kary). Významnými rostlinami oblasti Železnorudska jsou šídlatka jezerní (koncentrována do ledovcového Černého jezera), sítina trojklanná (vzácně se vyskytující rostlina na skalních výchozech vrcholů Šumavy, v tomto případě Ostrého) a mléčivec alpský, který se vyskytuje na velkých plochách v oblasti Špičáku.

Lesní vegetace šumavského podhůří je tvořena různými typy bučin. Hlavními dřevinami jsou smrk, jedle a buk, místy i dub a lípa.⁽⁷⁾ Přírodní lesy blízké pralesovitým jsou chráněny přírodními rezervacemi (Černé a Čertovo jezero, Bílá Strž).

3.1.4 Vodstvo

Oblast severozápadně od Železné Rudy odvodňuje horní tok Úhlavy. Úhlava odvádí své vody severozápadní Šumavy na sever do plzeňské kotliny, kde se stává jednou ze čtyř zdrojnic Berounky. Starobylé slovanské jméno tohoto horského toku se objevuje již roku 1341 v latinské podobě jako Auglavia, později v českých textech 16. – 17. století jako Ouhlava (základem je slovo „úhel“ čili ohyb). Svoji délkou 108,5 km patří Úhlava k nejdelším řekám Plzeňska a svým průměrným ročním tokem 5,7 m³ v ústí do Radbuzy patří k nejvodnatějším tokům. Primát má pak výškou svého pramene – najdete jej ve studánce na severních svazích Pancíře ve výšce 1110 m n. m.⁽¹¹⁾

Okolí Železné Rudy odvodňuje horní tok řeky Řezné (Regen) a její drobné přítoky, např. Jezerní potok a Svarožná. Řeka Řezná pramení na jižním úbočí Pancíře ve výšce 1031 m n. m. Z osmi šumavských jezer leží v české části pět – největší a nejhlubší Černé (18,6 ha), Čertovo (10,34 ha), obě v popisované oblasti, dále Plešné (7,48 ha), Prášilské (3,72 ha) a Laka (2,78 ha).⁽⁴⁾

3.2 Rekreační centra regionu

Sledovaná oblast se nachází v těsné blízkosti hranic se Spolkovou republikou Německo. Nejvýznamnějším centrem ve vztahu k cestovnímu ruchu je Železná Ruda. Dalšími centry jsou obce Špičák, Hojsova Stráž, Javorná a Hamry. V přílohách č. 2 a 3 jsou uvedeny mapy oblasti.

3.2.1 Železná Ruda

Železná Ruda spolu se Špičákem a Hojsovou Stráží tvoří největší rekreační centrum západní části Šumavy a poskytuje veliké možnosti pro letní i zimní rekreaci v přírodě.

Poznání městečka Železná Ruda i nejbližšího okolí nabízí naučná stezka. Je 14 km dlouhá (s převýšením 315 m) s dvanácti zastávkovými tabulemi, na kterých je zachycena historie, přírodní zajímavosti i současnost. Nejstarší zprávy o výletech na Železnorudsku se vztahují k Černému a Čertovu jezeru. Ještě v letech 1760 – 1780 bylo nutno absolvovat cestu k nim s průvodci, kteří cestu klestili. Dnes jsou významným pomocníkem turistiky a cestovního ruchu značené turistické stezky.

Historii města Železná Ruda se budeme blíže věnovat v části 3.3. Kulturně-společenské atraktivita budou popsány a zhodnoceny v části 3.6. Plán města Železná Ruda najdete v příloze č. 1.

3.2.2 Špičák

Špičák je v současné době osada spadající do území spravovaného městským úřadem Železná Ruda. Dříve byl samostatnou obcí rozšířenou po roce 1945 o území bývalé obce Železná Ruda ves. Díky několika penzionům a hotelům (Prokop, Rixi), které tu vznikly již v letech 1882 až 1910, a hotelům z doby po 1. světové válce, byl Špičák známým turistickým a lyžařským střediskem. V řadách obyvatel Špičáku bylo po roce 1945 dost dobrých lyžařů a sportovců, z nichž někteří se přičinili o založení Lyžařského klubu a Horské záchranné služby na Šumavě (vznikla 16. 7. 1948). Dlouholetou tradici zde mají lyžařské závody, např. Zlatá lyže Šumavy a jiné. Špičák má jednu technickou památku a to železniční tunel pod Špičákem, který je nejdelší v České republice. Nedaleko obce Špičák cestou na Čertovo jezero najdeme pamětní kámen na místě skonu malíře a ilustrátora Adolfa Kašpara.

3.2.3 Hojsova Stráž

Původní osada, o níž je první zmínka z roku 1614, vznikla při dolech na železnou rudu. V místě byla královácká rychta, náležející ke Královskému hvozdu. Kostel Neposkvrněného početí Panny Marie (1824 – 1826) vznikl přestavbou původní starší kaple Panny Marie Růžencové z let 1760 – 1761. Oltář je z původní kaple od dešenického mistra Jakuba Brandta z roku 1762. V kostele se slouží bohoslužby. Dalšími památkami jsou umělecky kované kříže na starém hřbitově, bývalá fara č. p. 1 – barokní stavba z poloviny 18. století a zbytek pivovaru. Obec je významné středisko turistického ruchu. Jsou zde i lyžařské vleky se dvěma lehkými a jednou středně těžkou sjezdovkou.

3.2.4 Javorná

Asi 11 km severovýchodně od Železné Rudy leží při silnici do okresního města Klatovy v nadmořské výšce 842 m malá obec Javorná. Původně náležela ke Královskému hvozdu a byly zde četné svobodnické dvory. Bývalo zde i sídlo hlavního králováckého rychtáře osmi králováckých rycht. V okolí bylo několik sklářských hutí, z nichž nejstarší vznikly v 15. století. Významnou památkou v Javorné je kostel svaté Anny. Založen byl

roku 1698 jako kaple, počátkem 18. století byl dostavěn do dnešní barokní podoby. Kostel má dvě věže kryté šindelem.

Javorná je důležitým turistickým centrem. Jsou zde dva vleky ke sjezdovému lyžování. V blízkém okolí jsou rovněž desítky kilometrů upravovaných běžeckých tratí. Javorná je ideálním místem pro milovníky procházek mimo hlavní turistické trasy uprostřed kouzelné přírody. Okolní lesy jsou rájem pro houbaře.

3.2.5 Hamry

Osada při řece Úhlavě, o níž je první zmínka v roce 1429. Původně zde bylo několik dvorců náležejících ke Královskému hvozdu. Díky výskytu a zpracování železné rudy, která se v okolí dobývala a hamernicky zpracovávala, osada rostla. V 18. a 19. století tu byly skelné hutě a brusírna skla.

Kostel Bolestné Panny Marie vznikl přestavbou původní kaple z roku 1773 a po roce 1945 byl vážně poškozen. V současnosti je nově opraven a slouží se v něm bohoslužby. V údolí pod Černým jezerem stojí budova přečerpávací hydroelektrárny. S Černým jezerem je spojena 2 km dlouhým potrubím se spádem 280 m (viz dále v části 3.7.2).

3.3 Historie Železné Rudy

Železná Ruda leží v okrese Klatovy ve výšce 754 m n. m., má cca 2000 obyvatel a je největším rekreačním střediskem západní Šumavy. Je otevřena k jihu a od severu je chráněna Pancířem, Špičákem a sedlem Špičáku, čímž vznikají poměrně příznivé klimatické podmínky. Vyšší oblasti Železnorudska zůstávaly dlouho neosídleny z důvodu nepříznivých přírodních podmínek.

Jedni z prvních osídlenců se nazývali „Králováci“. Byli to strážci hranice proti možným vpádům nepřátel. Osidlovali tzv. „Královský hvozď“, který byl roku 1273 definitivně připojený k Čechám. Králováci byli sedláci, obyvatelé osamělých dvorů, jejichž povinností bylo hlídat hranice, obchodní stezky a později také zlaté doly. Byli podřízeni jen králi, měli svá práva (hon a lov v lesích, vaření piva, kácení dřeva aj.) a byli svobodní. Měli vlastního voleného rychtáře se soudní mocí, který podléhal přímo královské komoře. Byli sdruženi do 8 královských rycht k nimž patřily i Hamry, Hojsova Stráž a Svatá Kateřina. Území Železné Rudy však spadalo do sféry bavorské. Spory o státní hranici vyřešila až Marie Terezie r. 1765 linií, která zůstala zachována až do dnešní doby.

Obchodní stezka, kterou střežili Králováci vedla z Bavorska podél říčky Řezná přes Prenet a dále údolím Úhlavy ke Klatovům. Sloužila nejprve pro dovoz soli z Bavorska, později i pro vývoz olova a stříbra, dolovaných od 15. století v okolí Strážova a pro přepravu železné rudy, jejíž ložiska byla objevena r. 1569. Téhož roku vyrůstá i první pec na tavení železa. Osada je z původní Hutní osady přejmenována na Železnou Rudu a vzniká i hornická osada Špičák.

Huť v Železné Rudě pracovala až do počátku 18. století. V charakteristický hamrech se z dodaného železa vyrábělo zejména různé náčiní. Poslední hamerníci zde pracovali ještě po roce 1945. Technickou zajímavostí je hamr v Železné Rudě (na pravém břehu Řezného potoka) z 2. pol. 16. století. Je to nejstarší dochovaný hamr na Šumavě, v provozu byl do r. 1947. Dnes je upraven na rekreační objekt.

V 17. století proslulo Železnorudsko sklářstvím. Ke vzniku řady skláren daly podnět bohaté zásoby dříví z okolních lesů spolu s nalezištěm dalších surovin, zejména křemitého písku. Slavnou historii železnorudského skla vytvořily rody Abelů a Hafenbradlů. Výrobky zdejších skláren dosahovaly světové úrovně. Z velkého množství skláren byla největší a nejvýznamnější sklárna v Alžbětíně. Všechny sklárny zanikly již v 19. století (sklářství na Železnorudsku nám připomíná Muzeum Šumavy, které je umístěno ve vile bývalého majitele železnorudské sklárny Abela).

V letech 1727 – 1732 byla postavena charakteristická železnorudská dominanta – kostel Matky Boží Pomocné. Barokní kostelík má dvanáctiúhelníkový půdorys a cibulovou baň, která byla přistavěna až r. 1777.

Radikální změnu situace na Šumavě znamenala výstavba železniční tratě z Klatov do Železné Rudy v 70. letech devatenáctého století. Stavitelé dráhy museli šumavský masiv prorazit několika tunely. Tunel mezi Brčálíkem a Špičákem byl budován v letech 1874 – 1877 a byl svojí délkou 1748 m nejdelší v Rakousku – Uhersku. Na jeho výstavbě pracovalo více než tisíc dělníků. Stavbu železnice připomíná kaplička u nádraží v Železné Rudě. Kaplička původně dřevěná, byla postavena za účelem pohřbů dělníků, kteří zahynuli při stavbě tunelu. Umrličí prkna u kapličky jsou ukázkou starého šumavského zvyku, který se zde při odlehlosti samot a jejich těžké přístupnosti v zimě rozšířil. Mrtvý byl položen na prkno opatřené třemi symbolickými kříži a zůstal ve stavení až do doby možného pohřbu.

V 19. století se na Šumavě začíná rozvíjet také průmysl. Dochází k vystěhovalectví, k sezónním odchodům, kdy mnoho lidí odchází za prací do zahraničí a vrací se jen na zimu. První, kdo správně vytušil turistické a rekreační možnosti tohoto území, byl pan Prokop – původně kupec z Volyně u Strakonice, který zde působil po dobu výstavby tunelu

pod Špičákem jako kantýnský a po skončení stavby zde zůstal a poskytoval pohostinské služby prvním turistickým zvědavcům z Plzně a Prahy, kteří sem začali železnicí přijíždět.

Jedním z prvních návštěvníků Železnorudska byl Jan Neruda. Ten si bodrého hostinského i Šumavu velmi oblíbil a zval ho "otcem Prokopem". Zavítal sem i Jaroslav Vrchlický, Eliška Krásnohorská i další.

Po vystěhování německého obyvatelstva po druhé světové válce se šumavské území zalidňovalo jen zvolna. Pro cestovní ruch zde nebyly vhodné podmínky, jelikož hotely, penziony ani ubytovny nikdo neudržoval. Proto byly státem předány různým organizacím a státním podnikům, které je upravily pro účely závodní rekreace. Po roce 1989 se situace změnila. Zlepšila se úroveň služeb, většina ubytovacích kapacit přešla do soukromých rukou a vznikly i nové v důsledku objemu cestovního ruchu, který vzrostl po založení Národního parku Šumava v roce 1991. Rozvoj turistického ruchu trvá dodnes.

3.4 Ekonomicko – geografická charakteristika

K 1. 1. 2004 měla Železná Ruda (celý správní obvod, včetně Špičáku, Alžbětína, Hojsovy Stráže, Debrníku a Pancíře) necelých 1800 stálých obyvatel. 1100 obyvatel je v produktivním věku, průměrný věk je 33 let.

V obci se nachází základní škola Karla Klostermanna. Od prosince r. 2003 je součástí rovněž Mateřská škola. Ve 3 třídách Mateřské školy je nyní umístěn maximální možný počet dětí, tj. 84. V Základní škole se v 9 třídách vzdělává přibližně 170 žáků. Součástí areálu MŠ je poměrně rozlehlá školní zahrada, která je využívána ve všech ročních obdobích. V přední části jsou k dispozici 3 pískoviště krytá sítěmi proti znečištění a další zákoutí vhodná pro hry.

Město Železná Ruda v budoucnosti plánuje výstavbu nových bytů, v současné době jsou budovány byty pro sociálně slabší občany s nízkým příjmy. Vzhledem k poloze v centrální části Šumavy je rozvoj obce zaměřen na rekreační, turistické a sportovní aktivity. Územní plán počítá s výstavbou oddechové a rekreační zóny navazující na sousední obec Bayerisch Eisenstein, ležící již v sousední Spolkové republice Německo. V současné době probíhají snahy po znovuoobnovení provozu plaveckého bazénu v Bayerisch Eisenstein, po vybudování golfového hřiště na hranicích mezi oběma státy v části Alžbětín atd. V lokalitě Špičák byla dokončena výstavba nové lanovky. Předpokládá se tedy možnost vzniku nových pracovních příležitostí a tím i příliv dalšího obyvatelstva. Vzhledem k výrazně náročnějším podmínkám života (dlouhé zimní období, velká vzdálenost od měst atd.) lze předpokládat, že ztížené podmínky budou spíše vyhovovat mladším lidem, které bude

přitahovat zdejší nádherná příroda, zdravé životní prostředí a ideální podmínky pro sportovní vyžití.

Ve městě se nachází cestovní agentura Šumava Tour, která zařizuje zejména jednodenní výlety do Bavorska, výlety na objednávku, vnitrostátní a mezinárodní dopravu osob a zajišťuje průvodce po Šumavě. Konkurencí jí je cestovní agentura Vaca, která poskytuje průvodcovské služby, pronájem bytů, výlety po Čechách i do zahraničí a prodej leteckých i autokarových zájezdů českých touroperátorů. Dále se zde nachází ubytovací kancelář Retour a směnárna Retour-ex.

Ve městě dále působí cykloservis, lyžařská škola, půjčovna lyží, kadeřnictví, elektro a domácí potřeby, prodejna chovatelských potřeb, zdravotní středisko, lékárna, pošta, autoservis a pneuservis a taxislužba. Je zde mnoho restaurací, kaváren, cukráren a barů.

3.5 Kulturní dění v regionu Železnorudska

Ve městě se nachází muzeum Šumavy s expozicí historie sklářství a dále Muzeum historických motocyklů s expozicí loutek. Nově bylo otevřeno pivovarské muzeum a krčma v hotelu Grádl asi 1 km od Železné Rudy.

Jsou organizovány koncerty v kostele a letní divadelní představení pod širým nebem, také dětské, letní, pivní a další slavnosti.

K pobavení obyvatel a návštěvníků slouží diskotéka, 2 kasina, restauranty vybavené kulečníkem, hracími automaty a šípkami. Mnohé z hotelů mají v nabídce hudební, taneční a zábavné večery.

Orientačně uvádíme přehled kulturních akcí pořádaných v Železné Rudě během roku 2006.

Tabulka č. 1: Kulturní dění na Železnorudsku

Termín	Akce
4. 3.	Zlatá lyže Šumavy 2006
5. 3.	Pohár Tatronu Železná Ruda
červenec	Pivní slavnosti
4. - 5. 8.	Železnorudské slavnosti
září	Železnorudská pouť
září	Procesí na křížovou cestu ke kapli sv. Anny se mší
prosinec	adventní koncerty

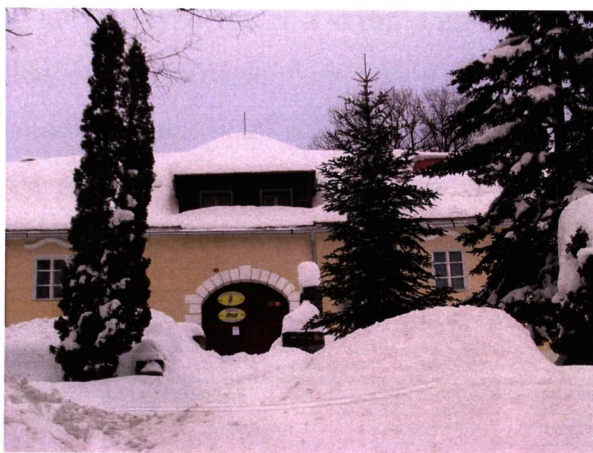
Zdroj: www.plzensky-kraj.cz

3.6 Společenské a kulturní atraktivity

Kulturní atraktivita je založena na kulturním dědictví, minulých a současných tradicích obyvatel destinace cestovního ruchu. Příkladem kulturních atraktivit jsou hrady, zámky, zříceniny, historická centra, architektura, kulturní akce, stálé expozice, lidové slavnosti, muzea, galerie, výstavy apod.⁽¹⁴⁾

3.6.1 Zámeček

Nejstarší zachovalá budova v Železné Rudě postavená r. 1706, původně jako letní sídlo hrabat Nothaftů, kteří sem jezdili na lovecké výpravy. Tehdy se zde vyskytovala zvěř vysoká (jeleni), srnčí, tetřevi, tetřívci, jeřábci, ze šelem pak byl v té době ještě hojný medvěd, vlk a rys. Při podzimní migraci se objevovali i losi. Později se ze zámečku stalo sídlo správy knížecích lesů a statků. Za první republiky zde sídlila správa státních lesů. Zámeček je nyní po opravě a v jeho prostorách se nachází Muzeum historických motocyklů a Expozice loutek. Muzeum je v květnu otevřeno pouze o víkendech, od června do září je otevřeno denně a během zimního období je muzeum otevřeno pouze pro skupiny nad 10 osob a to jen po předchozí domluvě alespoň den dopředu.

Obr. č. 1: Zámeček

3.6.2 Kostel Panny Marie Pomocné z hvězdy

Kostel byl vybudován na místě původní kaple v letech 1729 až 1732. Je postaven v barokním stylu s unikátní kopulí. Menší věžička s hlavním vchodem byla k hvězdicovému půdorysu kostela přistavěna v sedmdesátých letech 18. století. Vrcholy obou „cibulí“ jsou ukončeny hvězdami, protože kostel je zasvěcen Panně Marii Pomocné z hvězdy. V letech 1995 – 1998 byla započata nákladná a náročná rekonstrukce. Město rovněž zakoupilo nový

hodinový stroj včetně bicího mechanismu a nového zvonu. V kostele se konají každou sobotu bohoslužby.

Obr. č. 2: Kostel Panny Marie Pomocné z hvězdy

3.6.6 Muzeum Šumavy

Expozice je umístěna v domě, který v roce 1877 dal vystavět Jiří Kryštof Mikuláš Abele. Základ expozice pochází z rodinného majetku a rodinných sbírek sklářského rodu Abele. Vystavené sklo představuje v převážné většině produkci abelovských hutí. V expozici je představeno několik typů truhel a skříní s mnohdy pozoruhodným barevným řešením. Představu o lidovém interiéru doplňují lidové obrázky malované na skle, lidové dřevořezby a ukázky náradí na zpracování potravin a lnu. Dále je zde k vidění výstava o hamernictví. V této vile pobýval i Karel Klostermann (příbuzný Abellů) a napsal zde román Skláři. V budově muzea sídlí informační centrum Železná Ruda.

Obr. č. 3: Muzeum Šumavy, sídlo informačního centra

3.6.4 Společné česko-bavorské nádraží

Nádražní budova symetrické koncepce se dvěma dvoupatrovými stavbami na křídlech a spojovací částí, je přesně ve svém středu rozdělena státní hranicí. Společně s nádražní budovou je takto rozděleno i kolejiště. Nádraží bylo otevřeno v roce 1877, za

přítomnosti rakouského císaře a jeho bavorského královského kolegy. Společné nádraží fungovalo i po vzniku Československa až do roku 1938, kdy bylo na základě Mnichovské dohody zabráno Německem. V červnu 1945 byl provoz společného nádraží znovu obnoven. Po roce 1948 byla celá oblast i s nádražím veřejnosti nepřístupná. Dne 3. září 1953 byl zrušen železniční přechod Železná Ruda - Alžbětín, česká osobní pokladna byla zadržena, budovu i nádraží přetřaly zátarasy – železná opona. Po podpisu oficiální dohody v dubnu 1990 byla za jediný rok uskutečněna rekonstrukce tratě i společného hraničního nádraží. 1. června 1991 byla česká část znovu otevřena. V budově nádraží sídlí česko-bavorské informační centrum Národních a přírodních parků Šumavy. Reprezentuje čtyři chráněná území Šumavy (dva národní parky, jeden naturpark a chráněnou krajinnou oblast). Hlavní součástí expozice je plastická mapa Šumavy, zachycující tuto oblast od Regensburgu po Linec a od Českých Budějovic po Čerchov. Tato mapa je opatřena světelnou signalizací. Další součástí expozice je víceúčelový přednáškový a promítací sál. Pro děti je zde Šumava popsána pohádkovou formou, jak si vypráví kapky vody. V neposlední řadě je zde zpracována historie výstavby železniční trati a nádraží od počátku až do současnosti.

Obr. č. 4: Společné česko-bavorské nádraží

3.6.5 Křížová cesta

V roce 1815 došlo k prvnímu vysvěcení křížové cesty, která byla zřízena z iniciativy železnorudského faráře J. W. Kobecka. Další zmínka o křížové cestě je až z roku 1864. Opět železnorudský farář Fleischmann organizuje opravu. V kronice se můžeme dočíst, že byly vytesány kamenné sloupky a namalovány obrázky.

Poslední zmínka je z roku 1927, kdy nechal místní farář křížovou cestu zrestaurovat. V roce 1992 se dvě dámy ze Železné Rudy a z bavorského Zwieslu rozhodly, že obnoví železnorudskou křížovou cestu na turistické trase k Belvederu. Obě iniciátorky

se domnívaly, že na konci křížové cesty musela stát kaple. A tak se rozhodly, že kapli vystaví znovu. Kaple je vystavěna přesně na původním místě, kde stávala její starší předchůdkyně. Obnovená křížová cesta a kaple sv. Anny na Hladovém vrchu v Železné Rudě byly slavnostně vysvěceny v roce 1995.

Obr. č. 5: Křížová cesta

3.6.6 Kaple svatého Antonína a svaté Barbory

Kapli najdete pod železniční zastávkou Železná Ruda – město, při silnici směrem na Špičák. Typická stavba pro zdejší kraj je prvně písemně doložena v letech 1836-1839, kdy se provádělo vyměřování katastrálního území Železná Ruda. Již tehdy se jednalo o zděnou stavbu, která patřila k vedle stojícímu Kopperlovu statku. Při výstavbě špičáckého tunelu sloužila kaplička k pohřebním obřadům obětem neštěstí na stavbě tunelu, neboť tehdejší magistrát v obavách před nepokoji a epidemiemi nedovolil provádět obřady v hlavním kostele. V okolí a na stěnách kapličky byla upevňována tzv. "umrlčí prkna", což byl obyčej typický pro Šumavu. Tato prkna, původně z nedostatku peněz, sloužila namísto rakve k uložení zemřelých a k jejich přenesení do hrobu.

Obr. č. 6: Kaple sv. Antonína a sv. Barbory

3.6.7 Hřbitov Barabů

Hřbitov pracovníků, kteří zahynuli při stavbě špičáckého tunelu je asi 100 m za kapličkou sv. Barbory. Dojdete k němu po zelené turistické značce.

3.7 Technické památky

Technické atraktivita jsou stavby, technické zařízení nebo technické řešení jedinečné nebo zajímavé svým provedením, vztahem k okolním stavbám, velikostí, historickým nebo současným významem, designem apod. a tím se stávají cílem pro návštěvníky. Jedná se o mosty, tunely, vodní a větrné mlýny, těžní věže, železniční viadukty, železné hamry, kanály. Technická památka je stavba, technické zařízení nebo technické řešení již nevyužívané, zajímavé svým provedením, umístěním, zachovalostí, slohem apod.⁽¹⁴⁾

3.7.1 Železniční tunel pod Špičákem

Za účelem zkvalitnění obchodního propojení mezi Čechami a Bavorskem, především pak pro dopravu uhlí ze severočeských dolů, byla v sedmdesátých letech devatenáctého století zprovozněna železniční trať Plzeň – Železná Ruda.

Stavitelé prorazili šumavský masiv několika tunely. Mezi zastávkou Brčálník a stanicí Špičák prochází trať pod Špičáckým sedlem tunelem dlouhým 1747 metrů. Tunel byl postaven v letech 1874 – 1877 jako první železniční tunel v tehdejší Rakousku – Uhersku. Dodnes je nejdelším svého druhu v České republice (druhý nejdelší je tunel mezi Hlavním a Smíchovským nádražím v Praze).

Na stavbě pracovali dělníci z celého Rakouska-Uherska a Itálie. Pro účely pohřebních obřadů obětem neštěstí na stavbě sloužila kaple svatého Antonína a svaté Barbory (nalezneme ji nedaleko stanice Železná Ruda – město). Tehdejší magistrát v obavách před nepokoji a epidemiemi nedovolil provádět obřady v hlavním kostele.

Ještě dodejme, že na trase Plzeň – Železná Ruda jsou další dva tunely. Prvním ze tří tunelů trati je 165 m dlouhý v nalézá se mezi stanicemi Dešenice a Zelená Lhota. Druhým je Špičácký tunel. Dalším tunelem pak vlak projíždí mezi stanicí Železná Ruda město a Železná Ruda – Eisenstein a je dlouhý 198 metrů.

V roce 1877 bylo slavnostně otevřeno společné Česko – Bavorské nádraží Železná Ruda – Eisenstein a trať Plzeň – Železná Ruda byla spojena s Bavorskou východní dráhou.

3.7.2 Elektrárna Černé jezero

Zajímavým objektem na Šumavě je údolní nádrž pod Černým jezerem. Je součástí první přečerpávací hydroenergetické soustavy v České republice.

System, který využívá přirozené zásobárny vody, jíž je Černé jezero a umělé vodní nádrže, byl vybudován koncem dvacátých let 20. století (stavba byla dokončena v roce 1930). Hráz umělé nádrže je 7 m vysoká a 64 m dlouhá. Zadržuje 23.000 m krychlových vody. Přehrada byla postavena na Černém potoce jako zásobárna vody pro přečerpávací elektrárnu postavenou současně pod jezerem. Elektrárna je dnes technickou památkou. Je spouštěna pouze v případech energetické špičky.

Přístup k nádrži je možný od železniční zastávky Hojsova Stráž-Brčálník (asi 1 km) nebo ze silnice ze Špičáckého sedla do Nýrska odbočkou po polní cestě vpravo asi 3 km od Špičáckého sedla.

4 Ochrana přírody

Oblast Železné Rudy a jejího okolí se nachází v Chráněné krajinné oblasti Šumava a částečně sem zasahuje i Národní park Šumava.

Železná Ruda je na hranici Národních parků Šumava a Bavorský les, které spolu s přílehlými chráněnými krajinnými oblastmi zaujímají rozlohu více než 2000 km² a vytváří pravděpodobně největší lesní komplex ve střední Evropě. Pro svoji zachovalou přírodu a bohaté vodní zdroje bývají Šumava a Bavorský les a rakouská část Šumavy často nazývány „Zelenou střechou Evropy“.

V roce 1990 přiznalo UNESCO Šumavě statut biosférické rezervace. Je zde vzácná fauna i flóra, k přírodním klenotům patří slatě a pět jezer ledovcového původu, jediných v celé České republice. Na bavorské straně jsou přístupná další tři ledovcová jezera.

Ve zvoleném území se nacházejí dvě národní přírodní rezervace, a to NPR Černé a Čertovo jezero a NPR Bílá Strž. Oblast Debrníku je zahrnuta v I. zóně Národního parku, zahrnuje nejcennější a nejstabilnější území s přirozenými ekosystémy – pralesovité zbytky lesů, mokřady a vrchovištní rašeliny (území I. zóny je ponecháno přirozenému vývoji bez ovlivňování člověkem) a území podél hranic od Debrníku až k Plesné je tzv. klidové území (zahrnují nejcennější území NP z hlediska ochrany živočichů citlivých na přítomnost člověka a ochrany přirozeného rostlinného pokryvu před nadměrným poškozováním. Vstup do těchto území je povolen pouze po značených turistických trasách).

Turistické trasy jsou přesně vymezeny a je velmi důležité, aby byly dodržovány. Síť tras nesmí být příliš hustá a musí respektovat velikost teritorií jednotlivých živočišných druhů. Cesty jsou proto vybírány co nejméně, pokud možno mimo tato území.

Národní park Šumava chrání typické ekosystémy středoevropské horské krajiny, zejména lesy, ledovcová jezera, rašeliniště a horské louky, včetně všech fází jejich vývoje jako přírodně – kulturní dědictví pro současné i budoucí generace. Poskytuje dostatek prostoru pro aktivní ochranu druhové a genetické rozmanitosti a zároveň představuje jedinečnou přírodní laboratoř umožňující sledování přírodních procesů v míře jinde nerealizovatelné.

Chráněná krajinná oblast Šumava plní funkci ochranného pásma Národního parku. Využití území Národního parku k turistice a rekreaci nezhoršující přírodní prostředí je orientováno na prožitek z přírody.

Spolupráce se sousedním Národním parkem Bavorský les se zaměřuje na postupné sblížení způsobů péče o území, společné prezentace na mezinárodním fóru a realizaci oboustranně prospěšných projektů.

4.1 Přírodní atraktivita

Přírodní atraktivita motivuje k účasti na přírodně orientovaném cestovním ruchu a spočívá v zajímavých (resp. zvláštních, unikátních, význačných, výjimečných) vlastnostech či prvcích přírodního prostředí, často koncentrovaných v národních parcích, přírodních rezervacích, v horských oblastech, ... aj.⁽¹⁴⁾

Pro zajímavost zde uvádíme údaje o návštěvnosti Černého a Čertova jezera a Bílé Strže v letech 1999 – 2003. Údaje byly získány od Správy NP a CHKO Šumava⁽¹⁵⁾.

Tabulka č. 2: Návštěvnost Černého a Čertova jezera a Bílé Strže

Lokalita	1999	2000	2001	2002	2003
Černé jezero	3827	2372	2771	2175	2651
Čertovo jezero	500	767	750	2175	881
Bílá Strž	298	262	374	193	184

Zdroj: Studie o návštěvnosti Černého a Čertova jezera a Bílé Strže, Správa NP a CHKO Šumava

Z tohoto přehledu lze vypočítat, že nejnavštěvovanější je Černé jezero, Čertovo jezero má také poměrně slušné výsledky, ale Bílá Strž v návštěvnosti poněkud pokulhává. Velmi úspěšný byl z hlediska návštěvnosti pro všechny tři lokality rok 2001.

4.1.1 Černé jezero a Čertovo jezero

Národní přírodní rezervace Černé a Čertovo jezero byla vyhlášena již v r. 1911 na ochranu dvou šumavských jezer ledovcového původu. Největšímu ze šumavských jezer, Černému jezeru (1008 m n. m., 18,47 ha, hloubka 39,8m) dominuje 330 m vysoká Jezerní stěna, která je útočištěm arktické – alpské a alpské květeny. Pro svou romantickou scenérii se stalo jezero oblíbeným turistickým cílem již v pol. 19. století. Čertovo jezero (1030 m n. m., 10,3 ha, hloubka 36,5 m) je na jihovýchodním svahu Jezerní hory a dnes má již morény porostlé smrkovými porosty pralesovitého charakteru. Jezerní hora tvoří hlavní evropské rozvodí – Labe (Severní moře) a Dunaje (Černé moře). Černé jezero, Čertovo jezero a Jezerní hora vytvářejí celek, jehož rozsáhlé lesy jsou posledním zbytkem původních lesních porostů smrku. Významná je vegetace jezerních stěn, kde roste řada vzácných a chráněných druhů, jako je např. vrba velkolistá, sítina trojklanná, hořec panonský, jinořadec kadeřavý. Z fauny zde nalezneme např. kulíška nejmenšího, sýse rousného, tetřeva hlušce, sokola stěhovavého a další živočichy. Černé jezero dostalo své jméno od zdánlivě černé barvy vody jezera, vznikající odrazem okolních hustých lesů. Nad jezerem se zvedá 330 m vysoká skalní stěna Jezerní hory. Ta je veřejnosti nepřístupná kvůli ochraně přírody.

4.1.2 Bílá strž

Bílá strž je nejvyšší šumavský vodopád a nachází se v údolí Bílého potoka v nadmořské výšce 940 m.n.m. Výška vodopádu dosahuje 13 metrů. U vodopádu se nachází vyhlídková terasa, která umožňuje nádherný pohled na tuto přírodní scenérii. Vodopád je součástí Národní přírodní rezervace Bílá strž, která rovněž chrání zbytky původního lesa (bukovo – jedlového porostu), který má pralesní podobu. Chráněn je především vodopád jako mimořádný přírodní výtvar, jsou zde však i obří hrnce, vymodelované na kamenech v řečišti potoka. Na stráních nad řečištěm se dochovaly zbytky původního lesa, který má pralesní podobu. Přístup do dnešní národní přírodní rezervace umožňuje trasa červené turistické značky ze Špičáku nad Železnou Rudou (asi 5 km) nebo od Černého jezera (asi 4 km). Na červenou značku je možné se napojit také z modré procházející železniční stanicí Hojsova Stráž (asi 12 km) a osadou Hamry (asi 7 km).

4.1.3 Královský hvozd

Přírodní rezervace horského hřebenu podél jihozápadních hranic Čech s Bavorskem od vrcholu Svarohu (1334m) přes Jezerní stěnu, vrchol Ostrého (1292m) na Lomničky. Celek chráněn jako Přírodní památka Královský hvozd. Zahrnuje pralesovité zbytky smíšených horských lesů a přírodní lesy. Hnízdí zde tetřev hlušec, datlík tříprstý, kos horský a jeřábek lesní.

4.1.4 Špičák

Sedlo hory vysoké 1202 m je východisko cest k Čertovu a Černému jezeru. Pod Špičákem byl v letech 1874 – 1877 prokopán železniční tunel dlouhý 1748 m. Špičák se nachází v jižní části vojenského výcvikového prostoru. Převažují zde smrkové porosty s ojedinělým bukem a klenem, starými jeřáby a poněkud pestřejší skladbou podrostu (vraní oko čtyřlísté, kapradiny a traviny). Obdobného charakteru jsou i nakupeniny balvanů na hřebenu. Na bočním vrcholku stojí nízká ocelová konstrukce rozhledny.⁽¹²⁾

4.1.5 Pancíř

Šumavská hora v CHKO, 3 km severovýchodně od Železné Rudy. Na vrcholu Pancíře (1214 m) stojí od roku 1923 Mattušova turistická chata, postavená Klubem českých turistů. Později vybudovaná lanová dráha, která má zastávku na Hofmankách, učinila místo atraktivnějším. Z hory je překrásný výhled na celé Železnorudsko, za příznivé viditelnosti i na rakouské a bavorské Alpy.⁽¹²⁾

4.1.6. Můstek

Do oblasti výjimečných přírodních krás Železnorudska patří i Můstek, jeden ze tří vrcholků známé šumavské hřebenové trasy (Prenet, Můstek, Pancíř), který se nachází asi 7 km severně od Železné Rudy a dosahuje výšky 1234 m. Kolem vrcholku vede hřebenová cesta s pěknými výhledy. Vrch je, stejně jako celý hřeben, porostlý smrkem. Na severozápadním svahu Můstku je nad Hojsovou Stráží lyžařský vlek se sjezdovou tratí. Přístup k vrcholu usnadňuje sedačková lanovka, která vyveze návštěvníky na vrcholek Pancíře. Odtud vede trasa červené turistické značky (asi 5 km) na vrchol Můstku. Turistům, kteří se k vrcholku chtějí vypravit od Hojsovy Stráže, usnadní cestu trasa modré turistické značky, která na trase dlouhé asi 4 km nabízí řadu výhledů na Železnorudsko.

4.1.7 Přírodní rezervace Brčálnické mokřady

Přírodní rezervace Brčálnické mokřady byla vyhlášena 30. 4. 2004. Její rozloha činí 49,79 ha, leží v nadmořské výšce 735 – 820 m. Jsou zde přirozená stanoviště s vysokou druhovou, strukturální i biotopovou rozmanitostí. Hospodářské využití tohoto území skončilo ještě před druhou světovou válkou. Území je tvořeno meandrujícím tokem řeky Úhlavy, přípotočními nivami, prameništi a rašeliništi.

4.1.8. Přírodní rezervace Úhlavský luh

Rezervace byla vyhlášena 1. 12. 2003 na rozloze 50,21 hektaru. Tvoří ji samovolně vzniklé lesy nad nýrskou přehradní nádrží. Díky dlouhodobému ponechání území bez hospodaření tu vznikly jedinečné biotopy s řadou chráněných rostlin a živočichů.

5 Turistika a pohybová rekreace

Turistikou rozumíme druh cestovního ruchu, kdy se účastník pohybuje vlastní silou (případně s využitím síly zvířat, ale nemotorizovaně), jde tedy o aktivní formu účasti návštěvníků na cestovním ruchu. Typický je pobyt v přírodě a často také jednodušší způsob ubytování a stravování (stan, turistická ubytovna, vlastní příprava jídel apod.). Jednotlivými druhy turistiky jsou pěší turistika, cykloturistika, vysokohorská turistika, silvoturistika (pohyb v lesním prostředí a jeho poznávání), speleoturistika (prohlídka a objevování jeskynních prostor a propastí), hipoturistika, kameloturistika (jízda na velbloudech), dobrodružný cestovní ruch, survival (vyhledávání a zvládnutí extrémních situací, poznávání hranic vlastních fyzických a psychických možností), vodní turistika, běh na lyžích aj. ⁽¹⁴⁾

5.1 Letní rekreace

Krajina Železnorudska se vyznačuje ideálními terény pro pěší túry i pro výlety na kole. Údolní i hřebenové trasy jsou vhodné i pro méně zdatné turisty, kteří mohou kombinovat pěší túru s výjezdem sedačkovou lanovkou, vlakem či autobusem. Základní hřebenová trasa spojuje vrcholy Pancíře (1214 m), Můstku (1274 m) a Prenetu (1071 m). Oblíbené turistické a cykloturistické trasy vedou k Černému a Čertovu jezeru nebo k jezeru Laka. Území Šumavského národního parku východně a severovýchodně od Železné Rudy je díky množství značených i neznačených cest rájem cykloturistiky.

Ve Sportovním areálu na Špičáku je sportovní hala, vhodná pro všechny typy míčových her, cvičení aerobiku, apod., k dispozici je tenisový kurt s možností zapůjčení tenisového vybavení, půjčovna horských a cestovních kol včetně dětských sedaček a cvičná horolezecká stěna. V blízkosti (300 m) je možno také navštívit venkovní vyhřívaný bazén.

5.1.1 Pěší turistika

Podle Malé encyklopedie turistiky je turistika komplex činností spojených s aktivním pohybem a pobytem v přírodě. Má za cíl poznání přírodních a společenských poměrů ve zvolené oblasti. Pěší turistika je nejrozšířenější druh turistiky, který využívá chůze jako nejpřirozenějšího pohybu. Pěstuje se převážně v přírodním prostředí. Má významnou funkci zdravotní, využívá působení všech přírodních faktorů, je účinným prostředkem rekreace a regenerace pracovních sil, využívá se i jako forma pohybové aktivity tělesně postižených lidí nebo nemocných při rehabilitaci.

Pěší turistika je vhodná pro rodinné kolektivy, pro všechny věkové skupiny lidí. Umožňuje jim celoročně bohatou kulturně poznávací činnost a poznání i komunikačně odlehlých míst. Za základní formy pěší turistiky se považují vycházky, výlety, túry, turistické pochody a putování. K výkonnostním formám pěší turistiky patří náročné túry, putovní táboření, dálkové pochody a dálkové etapové pochody, přechody horských hřebenů apod. Denní přesun by měl být dlouhý maximálně 15 – 35 km, je nutno volit přiměřené tempo i rytmus odpočinků. Počet členů skupiny by neměl přesahovat 20 členů.⁽⁹⁾

5.1.2 Značení tras

Skutečné značení turistických cest vzniklo na počátku minulého století v Německu. V Českých zemích byla první síť značených cest vytvořena v Beskydách (r. 1884). Turistická značka prošla od té doby značným vývojem. Napomohlo tomu i vydávání turistických map. Turistické trasy (s výjimkou některých cyklotras) značí v ČR výhradně členové Klubu českých turistů. Klub českých turistů značí turistické trasy pro pěší, lyžaře a cyklisty.

Značky na delších úsecích jsou rozmístěny po 250 metrech, u terénních cyklotras po 500 metrech. Na východištích značených turistických cest (železniční stanice, náměstí menších obcí, konečné stanice městské dopravy), na jejich křižovatkách, ale někdy i na trase v terénu jsou směrovky (rozcestníky). Udávají obvykle v obou směrech vzdálenost dostupných, případně konečných cílů značené cesty v kilometrech.

U značení lyžařských tras je snaha maximálně využívat pěších tras, ovšem s podmínkou spolehlivého sledování i za sněhové pokrývky. Je-li tedy nějaký úsek lyžařské trasy společný s pěším úsekem, pak se lyžařskými značkami neznačkuje – to platí pro společné úseky s délkou nad 1 km, pod 1 km se značkuje souběžně. Pokud se skoro celá lyžařská trasa shoduje s pěší, pak se pouze na směrovkách u jednotlivých míst, kudy lyžařská trasa prochází uvádí symbol lyžaře.

5.1.3 Naučné stezky

Ve vybrané oblasti se nachází naučné stezky Železnorudsko, Špičák – Černé jezero, Úhlavský luh a Brčálník.

Naučná stezka Železnorudsko nás vede kolem města, je 14 km dlouhá a má dvanáct zastávkových tabulí, na kterých je zachycena historie, přírodní zajímavosti i současnost oblasti. Kromě toho, zde návštěvníci najdou i informace o Národním parku Šumava. Kromě úvodního stoupání není příliš náročná, i když v některých úsecích, jako např. na Špičáku, je značení dost nepřehledné a vyžaduje i určitý smysl pro orientaci.

Naučná stezka Úhlavský luh měří 4 km a zpřístupňuje přírodní partie říční nivy na pravém břehu Úhlavy. Je určena pouze pro pěší návštěvníky. Nástupní místo je v Hamrech. Zde návštěvníci najdou velký vstupní stojan s přehlednou mapkou. Stezka má pět zastavení s seznamuje návštěvníky s řekou Úhlavou, informacemi o její délce, pramenech a hydrologii. A také o samotné rezervaci Úhlavský luh. Jsou tu například informace o tom, jak samovolně vznikají lesy na opuštěných zemědělských půdách. Na poslední informační tabuli se návštěvník dozví o osídlení tohoto území a o změnách v krajině za poslední století. Schéma naučné stezky Úhlavský luh se nachází v příloze č. 9.

Horský areál Brčálník se nachází v nadmořské výšce 840 m, v malebné přírodě pod hřebeny Pancíře a Špičáku. Již v minulosti bylo toto místo právem zváno "Vzdušné lázně" pro svou vyjímečnost jak z hlediska vzdušných proudů, které sem proudí až ze Sahary, tak proto, že údolí samo má nejstabilnější klima na celé Šumavě s krásným panoramatickým výhledem na Královský hvozd. Naučná stezka Brčálník měří 4,5 km, má pět informačních panelů týkajících se přírody a historie (panoramatické výhledy na Královský hvozd a Můstek), je určená pro pěší a její trasa je poměrně nenáročná. Schéma naučné stezky Brčálník najdete v příloze č. 10.

Naučná stezka ze Špičáku na Černé jezero je dlouhá 4 km, má 8 informačních panelů a seznamuje návštěvníky s přírodou a historií oblasti.

5.1.4 Cykloturistika

Cykloturistika je definována jako druh turistiky, při kterém se jako aktivní přesunový prostředek používá jízdní kolo sportovního charakteru, které je pro vícedenní putování bez doprovodného vozidla technicky uzpůsobeno pro jízdu se zátěží a odpovídá základním předpisům silničního provozu. Přesun na kole je rychlý a levný a umožňuje zůstat v kontaktu s nejbližším okolím. Při rekreační cykloturistice (vyjížděky, cykloturistická setkání) převládá kulturně poznávací činnost, z hlediska fyzické zdatnosti se nekladou vysoké nároky na speciální přípravu. Výkonnostní cykloturistika klade důraz na speciální fyzickou přípravu a vyžaduje speciální vybavení jízdních kol. ⁽⁹⁾

Pro jistotu bychom zde chtěli uvést rozdíl mezi pojmy cyklostezka a cyklotrasa. Cyklostezka podle Výkladového slovníku cestovního ruchu ⁽¹⁴⁾ je „společná stezka pro cykloturistiku a pěší turistiky, účelová komunikace s vyznačením pruhu na vozovce. Má zpevněný povrch a většinou je oddělena od frekventované silniční dopravy. Cykloznačky se umísťují stejně jako dopravní značky před každou křižovatkou nebo odbočkou.“ Cyklotrasa pak ze stejného zdroje je „komunikace pro cykloturistiku využívající stávajících místních a účelových komunikací včetně polních a lesních cest, silnic III. třídy a silnic II. třídy s malou frekvencí provozu. Používají se základní cykloznačky – návěšt před křižovatkou, směrová tabule, směrová tabulka.“ Výkladový slovník cestovního ruchu definuje i pojem cykloturistická trasa, což je „komunikace pro cykloturistiku, která vede většinou po horších polních a lesních cestách nebo terénem. V České republice je vyznačena pásovými značkami Klubu českých turistů (cykloturistická značka a šipka, cykloturistická směrovka).“ Mapku s přehledem všech cykloturistických tras na Železnorudsku najdete v příloze č. 4.

5.1.5 Vybrané cyklotrasy

K jezerům

Špičák, Špičácké sedlo – Černé jezero 3,5 km – Rozvodná 4,5 km – Čertovo jezero 6 km – U pomníku 9,5 km – Železná Ruda, nám. 11,5 km

Navštívíme Černé a Čertovo jezero, projdeme místy, kudy prochází hlavní evropské rozvodí Labe – Dunaj, pokocháme se krásami Přírodní památky Královský Hvozd a můžeme navštívit pamětní balvan připomínající místo, kde zemřel malíř a ilustrátor Adolf Kašpar.

K vodopádu

Špičák, Špičácké sedlo – pod Pancířem 2,5 km – Nad silnicí 5 km – Hojsova Stráž, kostel 8 km – Hojsova Stráž, žel. st. 10,5 km – Hamry 13 km – Pod Statečkem, rozc. 16,5 km – Bílá Strž 18 km – vodopád a zpět 18,5 km – Černé jezero 22,5 km – Špičák, Špičácké sedlo 26 km

Přes Hojsovu Stráž projdeme k vodopádu v Přírodní rezervaci Bílá Strž, Černému jezeru a zase zpět.

K jezeru Laka

Železná Ruda – Nová Hůrka 10 km – Bývalá Hůrka 11,5 km – Jezero Laka a zpět 16,5 km – Pod Polomem 17,5 km – Zámecký les 18,5 km – Debrník 21,5 km – Železná Ruda, hřbitov 22,5 km – Železná Ruda, nám. 23 km.

Část této trasy nebyla v minulosti přístupná. V Nové Hůrce stávala stráž a dál šlo projít jen na povolení.

K prameništi Řezné

Železná Ruda – Nová Hůrka 10 km – Slatinný potok 12 km – Bývalé Zhůří 14,5 km – Rozvodí 17,5 km – Nový Brunst, hájovna 20 km – Prameniště Řezná 22 km – Hofmanky 23 km – Železná Ruda 27 km.

Trasa prochází 1. zónou Národního parku. Projdeme až k Přírodní rezervaci Prameniště, která chrání rašeliniště a prameniště Křemelné a Řezné.

5.1.6 Vodní rekreace

Černé i Čertovo jezero patří do samostatné přírodní rezervace, a proto je koupání v nich zakázáno. Oblastí protékají řeky Úhlava, Řezná a Svarožná. V údolí řeky Řezné se nachází malé přírodní koupaliště. Rozsáhlou vodní plochu vhodnou ke koupání v oblasti Železnorudska nenajdete, nejbližší je vodní nádrž Nýrsko vzdálená cca. 15 – 20 km. Plavecké areály se nachází za hranicemi – v Bavorské Rudě a Zwieselu. Ve městě se nachází přírodní koupaliště, chybí tu však občerstvení a zázemí na převlečení. Několik hotelů má vlastní kryté plavecké bazény.

Trasy pro vodáky se nalézají na řekách Otava a Vltava a jejich délka činí 59 km. Bohužel ani jedna z těchto řek není v blízkosti zvolené oblasti.

5.1.7 Hipoturistika

V rámci projektu Krajského úřadu Jihočeského kraje vznikají na jihu Čech stovky kilometrů stezek a desítky stanic pro turisty i zvířata. Pro jezdce na koních vznikají speciální trasy. Ty jsou vyznačeny po dohodě s Klubem českých turistů oficiální, bílou čtvercovou značkou se středovým kruhem ve čtyřech klasických variantách – žlutá, červená, modrá a zelená. Díky tomu začala vznikat oficiální úvaziště u restaurací, obchodů, koupališť a kulturních památek a na jejich realizaci je možno získat i částečnou dotaci. Návrhy koňských tras mají už i své názvy – Šumavská, Zlatá, Mikulášova, Pohádková, Císařská a Vltavská stezka, které nás zavedou na různé památky a další místa naší části republiky. Návaznost se plánuje nejen do Plzeňského kraje, Vysočiny, ale i do Rakouska či Bavorska.

5.1.8 Hodnocení úrovně letní turistiky

Oblast Železnorudska je vhodná jak pro cykloturisty, tak – vzhledem k většímu převýšení než v ostatních částech Šumavy – pro výkonnostní cyklisty. Nabízí dobré ubytování, klidný nerušený i aktivní odpočinek v krásné přírodě. Železnorudsku a okolí Bavorské Rudy vévodí nejvyšší vrchol Šumavy Velký Javor. Turistické území dále zahrnuje Královský hvozd s dominantou Ostrého, vodopádem Bílá strž, s Černým a Čertovým jezerem, Pancíř se sedačkovou lanovkou ze Špičáku. Díky ekologické autobusové dopravě je v letní sezóně jednoduše přístupná velká část Národních parků Šumava i Bavorský les.

Krajina Železnorudska se vyznačuje ideálními terény pro pěší túry i pro výlety na kole. Údolní i hřebenové trasy jsou vhodné i pro méně zdatné turisty, kteří mohou kombinovat pěší túru s výjezdem sedačkovou lanovkou, vlakem či autobusem. Základní hřebenová trasa spojuje vrcholy Pancíře (1214 m), Můstku (1274 m) a Prenetu (1071 m). Oblíbené turistické a cykloturistické trasy vedou k Černému a Čertovu jezeru nebo k jezeru Laka. Území Šumavského národního parku východně a severovýchodně od Železné Rudy je díky množství značených i neznačených cest rájem cykloturistiky. Oblast Železnorudska je vhodná jak pro cykloturisty, tak – vzhledem k většímu převýšení než v ostatních částech Šumavy – pro výkonnostní cyklisty.

5.2 Zimní rekreace

Zimní sezóna je v Železnorudsku velmi významná. Okolí Železné Rudy má ideální podmínky pro zimní sporty. Členitý terén a vysoké vrcholy přímo vybízejí k běžeckému a sjezdovému lyžování. 25 km sjezdových tratí různých obtížností a cca 100 km běžeckých tratí je pravidelně upravováno, případně uměle zasněžováno. Lyžařský areál Špičák poskytuje služby již téměř srovnatelné se zahraničními, k dispozici je i snowpark pro snowboardisty a i dráha pro nově se rozvíjející snowtubing.

5.2.1 Sjezdové lyžování

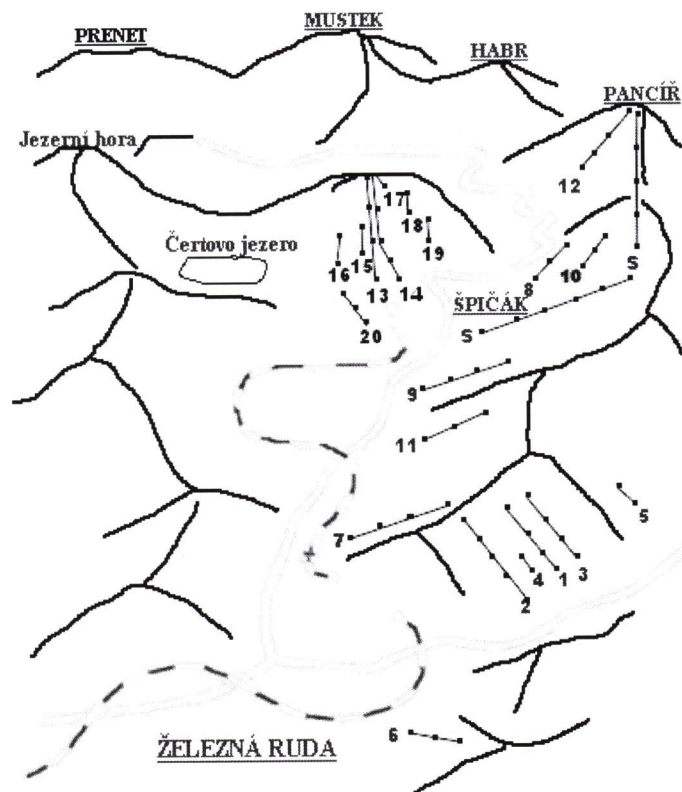
Vyznavačům tohoto sportu nabízí Železná Ruda areály Špičák – 1202 m. n. m., Pancíř – 1213 m. n. m., Belveder – 900 m. n. m. a Samoty – 900 m. n. m. V celé oblasti je 25 km sjezdových tratí různých stupňů obtížnosti a 29 vleků s celkovou kapacitou 15000 osob za hodinu. Sjezdové areály rozšiřují nabídku o snowparks. Některé tratě jsou uměle zasněžovány, sníh v oblasti je zpravidla od prosince do března, není však výjimkou lyžování v polovině listopadu či v druhé polovině dubna. Kromě tratí v oblasti Železné Rudy jsou velmi dobré podmínky pro sjezdové lyžování v 10 km vzdáleném areálu velký Javor (Großer Arber) – 1456 m. n. m., který je nejvyšší horou Šumavy.

5.2.2 Zhodnocení lyžařských areálů

Nyní přejdeme ke zhodnocení zmiňovaných lyžařských areálů z hlediska cen a kapacitních možností přepravy.

Každý areál má k dispozici minimálně jednu modrou a jednu cvičnou sjezdovku. Areál Špičák má dvě červené a jednu černou sjezdovku, areál na Pancíři má jednu červenou sjezdovku. Kapacita vleků je u všech areálů velmi podobná (počítáno v průměru na jeden vlek), pouze Samoty mají kapacitu o třetinu nižší než zbývající tři areály. Ceny jsou také docela vyrovnané, rozdíl mezi nejdražším Špičákem a nejlevnějším Pancířem je zhruba o třetinu.

Pro názornost uvádíme schéma sjezdovek a vleků na Železnorudsku (na obrázku 20 vleků, další tři vleků jsou v areálu Belveder, dva na Samotách a čtyři v Hojsově Stráži).

Obr. č. 7: Schematická mapka lyžařských vleků na Železnorudsku

Špičák

Špičák nabízí nejlepší možnosti lyžování na české straně Šumavy. Příležitost si dobře zalyžovat zde najdou všechny skupiny lyžařů od začátečníků po lyžařské experty. Špičák nabízí pět sjezdovek a dvě cvičné louky s dětským lyžařským hřištěm v celkové délce 6,8 km. Přepravu lyžařů zajišťuje jedna čtyřsedačková lanovka s nástupním kobercem a sedm vleků s celkovou přepravní kapacitou 5.100 osob/hodinu. Zasněžování technickým sněhem je na 4,7 km sjezdových tratí a cvičných svahů, což představuje 70 % jejich celkové plochy. 31. 10. 2005 byla slavnostně otevřena nová čtyřsedačková lanovka na vrchol Špičáku. Panoramatická mapa lyžařského areálu se nachází v příloze č. 8.

Tři největší šumavské lyžařské areály jsou propojeny společnými jízdenkami. Při zakoupení 2 – 7 denní jízdenky v kterémkoliv ze středisek Špičák, Zadov nebo Kramolín je jízdenka, bez nutnosti navštívit pokladnu, přímo platná v turniketech dalších dvou areálů.

Belveder

První vlek byl postaven v roce 1958. Od roku 1951 zde byl dokonce i dřevěný skokanský můstek, ten byl ale v roce 1970 zbourán kvůli nevyhovujícímu technickému

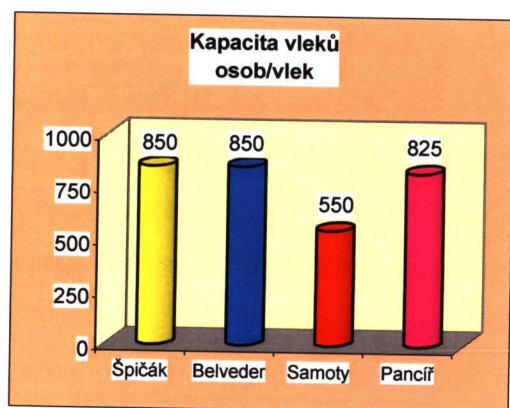
stavu. V současnosti areál Belveder disponuje čtyřmi sjezdovkami lehké a střední obtížnosti. V minulém roce došlo k propojení areálu Belveder se sjezdovkou Nad nádražím (jedna sjezdovka – lehká obtížnost), jízdenky jsou platné v obou areálech. Funguje zde lyžařská škola pro děti i dospělé, půjčovna a opravná lyží, umělé zasněžování a večerní lyžování, občerstvení a vlastní parkoviště pro 90 aut. 300 m od areálu dráha a vlek pro snowtubing.

Pancíř

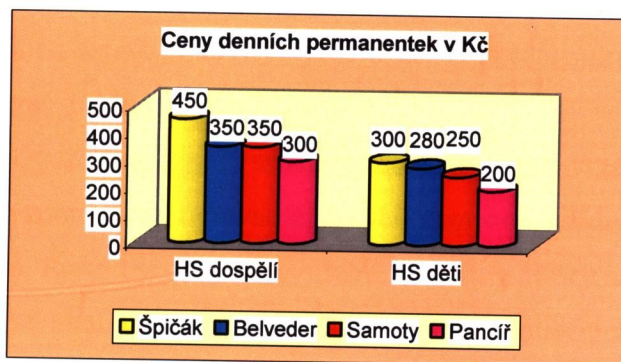
Areál Pancíř se nachází nedaleko lyžařského areálu Špičák. Z obce Špičák vede sedačková lanová dráha na vrchol Pancíře s přestupní stanicí na Hofmankách. Lanová dráha jezdí celoročně, z Hofmanek na Pancíř se za špatného počasí lanovka uzavírá. Na vrchol Pancíře však vede silnice, po které lze pohodlně na vrchol vyjít. Lyžování je možné jak z přestupní stanice Hofmanky dolů zpět k nástupní stanici nebo z vrcholu Pancíře, kde je připravena 720 m dlouhá sjezdovka s vlastním vlekem.

Samoty

Na Samotách jsou k dispozici dva vleky a jedna modrá sjezdovka. Funguje zde lyžařská škola, půjčovna výstroje, drobné opravy a bufet.

Graf č. 1: Kapacita vleků

Graf č. 2: Ceny denních permanentek v Kč

5.2.3 Běžecké lyžování

Druh turistiky využívající lyži jako přesunového prostředku pro pohyb zasněženou krajinou. Při pohybu na lyžích v nejrůznějším terénu využívají turisté jak techniky běhu na lyžích, tak techniky sjíždění a zatačení. Hlavními objekty poznávání a zdrojem emotivních a estetických podnětů je zimní zasněžená krajina a život v ní, ale i sama jízda na lyžích, tak rozdílná od pěší turistiky. Lyžařská turistika je velmi významná ze zdravotního hlediska, neboť jsou při ní rovnoměrně zatěžovány všechny hlavní svalové skupiny, je tedy z pohybového hlediska všestrannější než kterýkoli jiný druh turistiky. ⁽⁸⁾

Jak již bylo dříve uvedeno, trasy pro běžecké lyžování většinou kopírují trasy pěší a cykloturistiky s podmínkou spolehlivého sledování za sněhové pokrývky. Dovolíme si pro jistotu zopakovat to hlavní. Při společném úseku do 1 km se trasy značkují souběžně, nad 1 km se značkuje pouze pěší trasa, pokud je lyžařská trasa shodná s pěší, použije se u značení symbol lyžaře. Celá síť lyžařských tras na Šumavě je proznačena žlutými pásovými značkami Klubu českých turistů.

Na Železnorudsku je k dispozici celkem 100 km turistických běžeckých tras a tři areály s upravenými okruhy: Belveder, Špičák a Godlhof. Kromě těchto tratí jsou výborné podmínky pro běžecké lyžování i v sousedním Bavorsku, např. v areálech Bayerisch Eisenstein, Zwieslerwaldhaus a Bretterschachten. Všechny zmíněné tratě vedou krásným přírodním prostředím a sportovní zážitky jsou umocňovány poznáváním jedinečných zákoutí zimní Šumavy. Z hlediska náročnosti uspokojí široký výběr tratí jak začátečníky, tak náročné sportovce. Mapa běžeckých tras je uvedena v příloze č. 5.

U běžeckého lyžování, na rozdíl od sjezdového, není samozřejmostí, že každý lyžař za připravenou službu předem zaplatí. Navzdory tomu úprava běžeckých stop stojí každou sezónu hodně úsilí a finančních prostředků. Proto byly zavedeny dobrovolné příspěvky na údržbu tratí zakoupením samolepky nebo odznaku v informačních centrech, obecních úřadech nebo vybraných restauračních zařízeních.

5.2.4 Hodnocení lyžařské turistiky

V zimě je možné využít více než 100 km běžeckých stop – pravidelně stroje udržované okruhy v celé oblasti (od 15.12. do 31. 3.) a 30 km sjezdových tratí s možností umělého zasněžování a večerního lyžování.

Již čtvrtý rok zde byla sněhově velmi vydařená zima, trvalá sněhová pokrývka od poloviny prosince. Síť hlavních udržovaných lyžařských tras na Šumavě je již ustálená a

oproti minulým letům nezaznamenaly výraznějších změn. Změny nastaly v oblastech mimo hlavní trasy, kde se na stálou síť tras napojují místní okruhy přilehlých obcí a měst. Další posun nastal i v oblasti přeshraniční údržby napojením na německé trasy na přechodu Ferdinandovo údolí. Údržba tratí je dostatečná, jejich značení však na některých místech pokulhává.

6 Možnosti ubytování a stravování

Celé Železnorudsko, zahrnující Železnou Rudu, Špičák, Alžbětín, Hojsovu Stráž a Brčálník, disponuje 6000 lůžky v hotelech, penzionech, chatách, ubytovnách i v soukromí.

V Železné Rudě se nachází mnoho hotelů všech kategorií pro náročnou i méně náročnou klientelu. Samozřejmostí všech hotelů bývá restaurace, popřípadě i letní terasa. Široké možnosti ubytování nabízejí penziony, v nichž se hosté mohou cítit téměř jako doma. Penziony nabízejí na rozdíl od hotelů klidnější a rodinnější atmosféru. Možnost stravování zde není samozřejmostí, většina penzionů však nabízí alespoň snídaně, popřípadě kuchyňku pro vlastní přípravu jídel.

V obci Špičák se nachází velmi staré hotely s výbornou tradicí a také nejluxusnější hotely (hotely Horizont I a II). Dále tu najdeme i turistické ubytovny nabízející levné ubytování, rodinné penziony nebo horské chaty. V oblasti Hamrů a Hojsovy Stráži se nachází většinou horské chaty, rekreační chalupy nebo rodinné penziony.

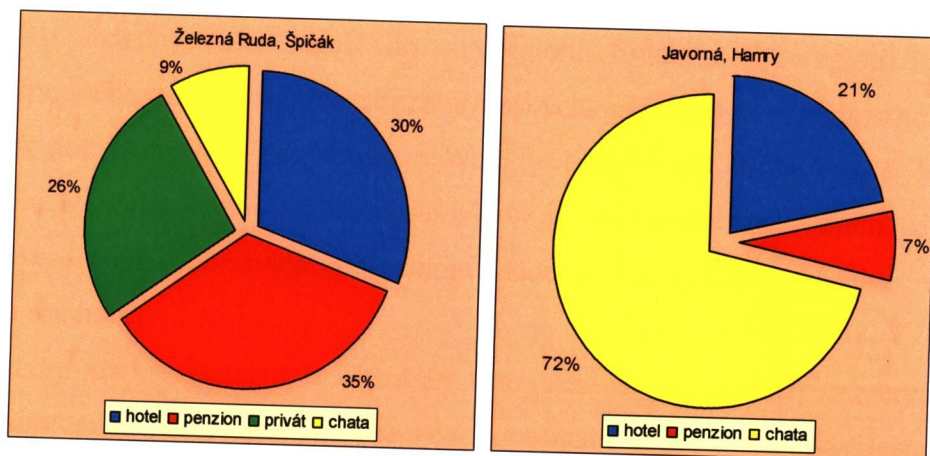
Penzionů je v oblasti Železnorudska celá řada, každý si může vybrat dle vlastního uvážení. Rádi bychom zde však uvedli několik hotelů, které se mohou chlubit těmi nejkvalitnějšími službami. Jsou to například hotely Javor, Enzian, Engadin nebo Belvédér v Železné Rudě, dále hotel Rixi nebo hotely Horizont I a II na Špičáku.

V oblasti je mnoho restaurací, kaváren, barů a bister s možnostmi jak cenově výhodných poledních menu, tak i širokým výběrem z české i zahraniční kuchyně.

Z nabídky ubytování na internetových stránkách ubytovací kanceláře Retour byly zjištěny rozložení ubytovacích zařízení v jednotlivých oblastech. Přehled je jen orientační, společnost Retour rozhodně nenabízí ubytování ve všech možných zařízeních. Zatímco v Železné Rudě a na Špičáku převládají penziony a hotely, v Javorné a Hamrech mají jasné vůdčí postavení horské chaty.

V příloze č. 6 je uveden přehled některých ubytovacích a stravovacích zařízení v oblasti Železnorudska. Z důvodu velkého počtu těchto zařízení nebylo možné uvést je všechny.

Na grafech č. 3 a 4 je znázorněno poměrné zastoupení typů ubytovacích zařízení v Železné Rudě, na Špičáku, Javorné a v Hamrech.

Graf č. 3: Ubytování v ŽR a na Špičáku

Graf č. 4: Ubytování v Javorné a Hamrech

7 Dopravní dostupnost

Železná Ruda se nachází v přímé blízkosti hranic s Německou spolkovou republikou. Nejlepším spojem je kromě automobilové dopravy (která je obzvláště v zimním období hůře využitelná) železniční doprava. Z Plzně jsou každou sobotu a neděli ráno vypravovány přímé spěšné vlaky, zpět jezdí opět spěšné nebo osobní vlaky. Trať č. 183 z Plzně do Železné Rudy vede přes Klatovy, odkud lze využít také autobusových spojů. Z Plzně jezdí také přímé autobusy. Využít lze i autobusového spoje ze Sušice. Z Prahy jezdí jednou denně přímý autobus přes Plzeň a Klatovy. Z Prahy do Plzně je nejlepší využít dálnice D5 a dále z Plzně silnice I. třídy 27 (E53) vedoucí z Plzně přes Klatovy až do Železné Rudy. Z Železné Rudy na Špičák vede silnice č. 190 směr Nýrsko. Ve všední dny zde jezdí autobus na trase Železná Ruda – Špičácké sedlo a nově jezdí autobus také trasu Železná Ruda – Furth im Wald. Dále je zde možnost využít ekologických autobusových linek po Národním parku (například ze Špičáku přes Prášily, Modravu a Kvildu až do Kaplice pod Boubínem).

8 Přeshraniční spolupráce

Oblast Železnorudska náleží do euroregionu Šumava. Euroregion Šumava je součástí zájmového mezinárodního sdružení českých, německých a rakouských měst a obcí Euroregion Šumava – Bayerischer Wald – Mühlviertel. Sídlo české části je v Prachaticích. Hlavním cílem tohoto euroregionu je spolupráce mezi třemi sousedními regiony – Bavorskem, jihozápadními Čechami a Horním Rakouskem – a snaha o vytvoření společného programu.

Národní parky Šumava a Bavorský les mezi sebou uzavřely memorandum o vzájemné spolupráci. Tato spolupráce se týká koordinace všech záležitostí přeshraničního charakteru týkajících se obou parků. Oba parky se zavazují ke společnému jednání a udržování kontaktu a koordinaci v rámci programů EU.

NP Šumava a NP Bavorský les se zabývají ochranou přírody (mají za úkol zlepšovat podmínky pro zachování typických živočišných a rostlinných druhů) a dále pak zpřístupnění parku turistům. Většina turistických tras v blízkosti hranic navazuje na turistické trasy na sousedním území. K dispozici je několik hraničních přechodů pro motoristy, cyklisty nebo pěší (Železná Ruda - Bayerische Eisenstein, Debrník – Ferdinandstal, Ostrý - Osser, Prášíly - Scheuereck, Bučina – Finsterau).

Tabulka č. 3: Hraniční přechody na Železnorudsku

Hraniční přechod	Provozní doba	Poznámka
Železná Ruda - Bayerische Eisenstein	celoročně 7:30 - 19:30	silniční, železniční,
Ostrý - Osser	od 1. 5. - 30. 9. 6:00 - 22:00 od 1.10. - 31. 10. 8:00 - 18:00	pouze pro pěší
Prášíly - Gsenget	od 1. 6. do 30. 9. 6:00 - 22:00 od 1. 10. do 15. 11. 8:00 - 18:00	pro pěší a cyklisty
Bučina - Finsterau	celoročně 9:00 - 21:00	pro pěší a cyklisty
Debrník - Ferdinandstal	od 1. 5. - 30. 9. 6:00 - 22:00 od 1.10. - 31. 10. 8:00 - 18:00	pro pěší a cyklisty

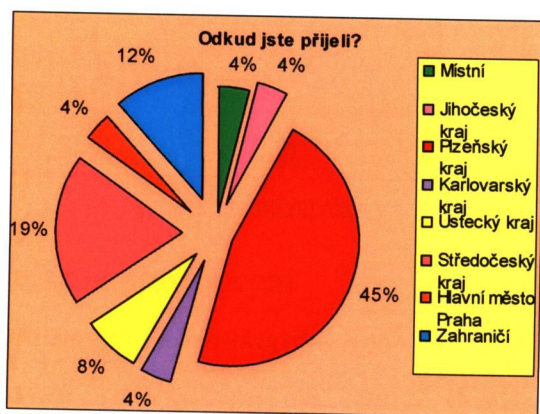
Zdroj: www.retour.cz

9 Dotazníkové šetření

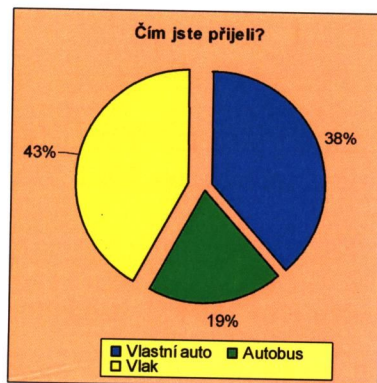
Dotazníkové šetření probíhalo v centru Železné Rudy v zimním období 2006, protože zimní sezóna je v tomto regionu důležitější a získané výsledky jsou proto reprezentativnější. Dotázáno bylo celkem 104 respondentů (47 % mužů a 53 % žen) ve věkovém složení od 17 do 52 let.

Otázky byly zaměřeny na zjištění spokojenosti návštěvníků s kvalitou poskytovaných služeb, na zjištění největších problémů a také na zjištění oblíbenosti jednotlivých atraktivit oblasti. Vzor dotazníku najdete v příloze č. 7.

Nejvíce respondentů pocházelo z Plzeňského kraje (45 %), dále z Jihočeského kraje (19 %), ze zahraničí (12 %, z toho cca 2/3 pochází z Německa a 1/3 z Rakouska), dále z Karlovarského kraje (8 %) a nakonec shodně z Ústeckého kraje, Středočeského kraje, hlavního města Prahy a také místních obyvatel (každý po 4 %). Nejvíce respondentů přijelo vlakem (43 %), dále vlastním autem (38 %) a autobusem (19 %). Polovina dotazovaných se zdržela 2 – 3 dny, téměř třetina týden (27 %), hodně se také jezdí na jediný den (15 %) a poměrně málo účastníků (8 %) se zdržuje déle než týden, což jak bylo zjištěno jsou dva týdny.

Graf č. 5: Odkud návštěvníci přijíždí

Graf č. 6: Čím návštěvníci přijíždí

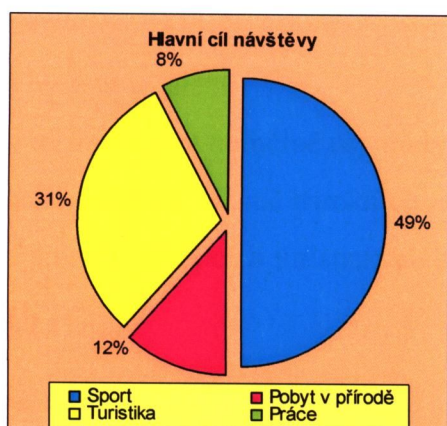
Téměř polovina respondentů jezdí na Železnorudsko za sportovním vyžitím (49 %), dále pak za turistikou (31 %), relaxací v přírodě (12 %) a za prací (8 %). Nejčastěji používaným typem ubytovacího zařízení byl penzion (46 %), dále respondenti využívají možnosti ubytování v soukromí (15 %), hotel (12 %), turistická ubytovna (8 %). 4 % respondentů byli místní a 15 % ubytování nevyužilo, jelikož zde nepřenocovali.

Nejoblíbenějšími sporty jsou pěší turistika, cykloturistika, sjezdové a běžecké lyžování, plavání, míčové hry, vodáctví, snowboarding, jezdectví a horolezectví s nejmladším snowtubingem. S možnostmi pro provozování těchto sportů byli spokojeni

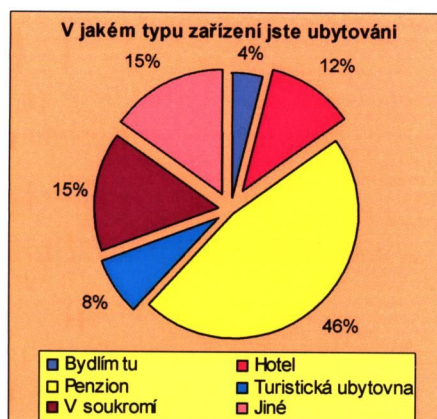
téměř všichni respondenti (92 %). Nejoblíbenějším místem Železnorudska je Špičák, dále Čertovo a Černé jezero, Pancíř, Velký Javor a jezero Laka.

S poskytovanými službami ve městě, lyžařských areálech, restauračních nebo ubytovacích zařízeních bylo spokojeno 85 % respondentů. Se značením a údržbou turistických a běžkařských tras bylo spokojeno 81 % dotázaných. Největšími zjištěnými problémy je parkování na území města (nespokojeno 69 %), dále pak zde schází cenově dostupná restaurační zařízení, oddělené sjezdovky pro lyžaře a snowboardisty, bazén, moderní lanovka na Pancíř, a problémem je i nízká kapacita vleků.

Přesto by všichni respondenti středisko doporučili svým známým, 62 % respondentů zde již bylo dříve, což znamená, že se rádi vracejí. Služeb informačního centra nevyužívá ani polovina dotázaných (42 %), což zřejmě souvisí také s tím, že zde již byli a Železnorudsko znají.

Graf č. 7: Hlavní cíl návštěvy

Graf č. 8: Kde jsou návštěvníci ubytováni

9.1 Celkové zhodnocení

Příležitosti Železnorudska spočívají v těsné blízkosti hranic, se službami téměř srovnatelnými s německými ale cenově dostupnějšími. Celé území spadá do CHKO Šumava a část i do Národního parku, ochrana přírody nijak neomezuje rozvoj cestovního ruchu, dokonce spíše naopak, zachovalost krajiny atraktivitu kraje jen zvyšuje. Turistické trasy jsou vedeny tak, aby návštěvníci nenarušili chod přírody. Je zde vidět i snaha návštěvníky vzdělávat na naučných stezkách. Trasy jsou značeny přehledně, drobné problémy s orientací mohou nastat v zimním období, kdy jsou ukazatele zapadané sněhem. Většina tras navazuje na sousední německé trasy. Na Špičáku je umístěna kamera, díky které mohou turisté sledovat aktuální povětrnostní podmínky. Nově budou nainstalovány kamery i na Pancíř a na základní školu v Železné Rudě. Obrázky z kamer jsou pravidelně aktualizovány a jsou k dispozici na webových stránkách lyžařského areálu Špičák.

10 SWOT analýza

Turistická oblast Železnorudska patří územně do Plzeňského kraje, turistický region Šumava. V rámci přípravy systému regionální politiky V České republice ve vazbě na vstup do EU bylo v souladu se zákonem o podpoře regionálního rozvoje vytvořeno 8 statistických jednotek území NUTS II, které jsou složeny ze dvou až tří krajů. Plzeňský kraj vytváří územní jednotku NUTS II Jihozápad spolu s Jihočeským krajem.

Informace o silných a slabých stránkách krajů jsou převzaty z publikace Cestovní ruch v regionech České republiky.⁽¹⁾

10.1 Plzeňský kraj

10.1.1. Silné stránky

- Relativně vysoká kvalita životního prostředí;
- nízká hustota osídlení;
- relativně hustá a rovnoměrně uspořádaná radiální silniční a železniční sítě;
- potenciál památek, hlavně barokních (ale i technických);
- dobré pokrytí stávajících turistických destinací turistickými informačními centry.

10.1.2 Slabé stránky

- Nedostatečná a málo účinná podpora malého a středního podnikání v sektoru cestovního ruchu;
- nevhodná struktura ubytovacích kapacit v kraji (nedostatek ubytovacích kapacit v potřebné struktuře a rozložení na jedné straně, důsledkem je jejich nízká vytiženost na druhé straně).

10.1.3 Příležitosti

- Rostoucí poptávka po specializovaných produktových balících CR (od turistiky po poskytování adrenalinových zážitků);
- růst poptávky v oblasti profesního cestovního ruchu (kombinace služebních cest a rekreace);
- růst zájemců o aktivní pobyty a venkovskou turistiku;
- blízkost a dobré dostupnosti Prahy jako turisticky nejvýznamnějšího centra v ČR;
- růst zájmu domácích klientů o pobyty a volnočasové aktivity v tuzemsku;
- zvýšení průchodnosti současných hranic po vstupu ČR do EU.

10.1.4. Hrozby

- Sílicí pozice a rozvoj konkurenčních regionů ve vztahu k trhu cestovního ruchu a zejména k silným cílovým trhům (tuzemsko, německý trh, rakouský trh);
- podcenění kvalifikační a profesní přípravy odborníků v oblasti cestovního ruchu.

10.1.5 Cílové skupiny návštěvníků

Nejvíce návštěvníků přijíždí z Plzeňského kraje a sousedních krajů. Dále přijíždějí skupiny dětí a školní mládeže hlavně mimo letní sezónu za účelem školních výletů, sportovních výcviků či ozdravných pobytů apod.). Další významnou a z pohledu poskytovaných služeb méně náročnou klientelou jsou senioři přijíždějící za rekreací a poznáváním regionu. Stále více se rozmáhající možnosti pro incentivní a kongresový cestovní ruch.

10.2. Šumava

10.2.1. Silné stránky

- přírodní dědictví, dobré a zdravé klima;
- Národní park Šumava jako marketingová značka pro propagaci regionu;
- vysoký kulturní potenciál a množství pamětihodností;
- relativně dostatečné a kvalitní ubytovací kapacity;
- relativně dobrá dopravní infrastruktura, hustá síť hraničních turistických přechodů;
- spolupráce obcí a jejich podpora rozvoje cestovního ruchu;
- potenciál pro celoroční cestovní ruch.

10.2.2. Cílové skupiny návštěvníků

Nabídka turistických produktů je orientována na aktivní sportovce, milovníky přírody, rekreanty a rodiny s dětmi. Zdůrazňován je princip trvale udržitelného cestovního ruchu s preferencí kvality. Specifickým rysem rozvoje CR na Šumavě je úzká součinnost se sousedními zahraničními regiony (Bavorský les, Muhlviertel).

Turistický region Šumava se podílí více než 40 % na příjezdech turistů jak do Jihočeského, tak do Plzeňského kraje. Zhruba jednu třetinu ubytovaných turistů představují cizinci, především Němci a Nizozemci, s odstupem pak Poláci, Slováci a Rakušané. Mezi tuzemskými návštěvníky převažují obyvatelé nejbližších krajských měst Plzně a Českých Budějovic a obyvatelé pražské aglomerace.

Závěr

Železná Ruda spolu se Špičákem a Hojsovou Stráží tvoří největší rekreační centrum západní části Šumavy a poskytuje veliké možnosti pro letní i zimní rekreaci v přírodě. Železná Ruda leží v okrese Klatovy ve výšce 754 m n. m., 2 km od státní hranice se Spolkovou republikou Německo, na hranici mezi CHKO Šumava a Národním parkem Šumava.

Poznání městečka Železná Ruda i nejbližšího okolí nabízí naučná stezka. Je 14 km dlouhá (s převýšením 315 m) s dvanácti zastávkovými tabulemi, na kterých je zachycena historie, přírodní zajímavosti i současnost. Ve vybrané oblasti se dále nachází naučné stezky Špičák – Černé jezero, Úhlavský luh a Brčálník.

Krajina Železnorudska se vyznačuje ideálními terény pro pěší túry i pro výlety na kole. Údolní i hřebenové trasy jsou vhodné i pro méně zdatné turisty, kteří mohou kombinovat pěší túru s výjezdem sedačkovou lanovkou, vlakem či autobusem. Základní hřebenová trasa spojuje vrcholy Pancíře (1214 m), Můstku (1274 m) a Prenetu (1071 m). Oblíbené turistické a cykloturistické trasy vedou k Černému a Čertovu jezeru nebo k jezeru Laka. Území Šumavského národního parku východně a severovýchodně od Železné Rudy je díky množství značených i neznačených cest rájem cykloturistiky. Oblast Železnorudska je vhodná jak pro cykloturisty, tak – vzhledem k většímu převýšení než v ostatních částech Šumavy – pro výkonnostní cyklisty.

Zimní sezóna je v Železnorudsku velmi významná. Okolí Železné Rudy má ideální podmínky pro zimní sporty. Členitý terén a vysoké vrcholy přímo vybízejí k běžeckému a sjezdovému lyžování. 25 km sjezdových tratí různých obtížností a cca 100 km běžeckých tratí je pravidelně upravováno, případně uměle zasněžováno.

Vyznavačům sjezdového lyžování nabízí Železná Ruda areály Špičák., Pancíř, Belveder a Samoty. Sjezdové areály rozšiřují nabídku o snowparky. Kromě tratí v oblasti Železné Rudy jsou velmi dobré podmínky pro sjezdové lyžování v 10 km vzdáleném areálu velký Javor (Großer Arber) – 1456 m. n. m., který je nejvyšší horou Šumavy.

K dispozici je celkem 100 km turistických běžeckých tras a tři areály s upravenými okruhy: Belveder, Špičák a Godlhof. Kromě těchto tratí jsou výborné podmínky pro běžecké lyžování i v sousedním Bavorsku, např. v areálech Bayerisch Eisenstein,, Zwieslerwaldhaus a Bretterschachten. Všechny zmíněné tratě vedou krásným přírodním prostředím a sportovní zážitky jsou umocňovány poznáváním jedinečných zákoutí zimní

Šumavy. Z hlediska náročnosti uspokojí široký výběr tratí jak začátečníky, tak náročné sportovce.

Železná Ruda se nachází v přímé blízkosti hranic s Německou spolkovou republikou. Nejlepším spojem je kromě automobilové dopravy (která je obzvláště v zimním období hůře využitelná) železniční doprava. Využít lze i autobusového spoje ze Sušice. Z Prahy jezdí jednou denně přímý autobus přes Plzeň a Klatovy. Z Prahy do Plzně je nejlepší využít dálnice D5 a dále z Plzně silnice I. třídy 27 (E53) vedoucí z Plzně přes Klatovy až do Železné Rudy. Z Železné Rudy na Špičák vede silnice č. 190 směr Nýrsko.

Cílem práce bylo zanalyzovat současný stav cestovního ruchu v oblasti Železnorudska. Přírodní podmínky byly vyhodnoceny jako velmi výhodné pro rozvoj cestovního ruchu. Výborně se daří jak letní turistice (pěší i více oblíbené cykloturistice), tak i zimním sportům (sjezdové a běžecké lyžování, snowboarding). Současná úroveň turistiky a pohybové rekreace v regionu je na velmi vysoké úrovni a plně využívá kapacity území. Cenová relace služeb sportovních areálů a ubytování je pro návštěvníky přijatelná, existují možnosti výběru – cenově dostupnější nebo dražší a kvalitnější. Co se stravování týče, zde byly zjištěny nedostatky právě z cenového hlediska. Návštěvníci, kteří nemají stravování v ceně ubytování si stěžují na příliš vysoké ceny. Tím byla částečně potvrzena hypotéza, že cenová úroveň je poměrně vysoká. Návštěvnost je vysoká v průběhu celého roku, významnější je zimní sezóna. Nejčastěji přijíždějí návštěvníci z okolních krajů, pro které je Železnorudsko snadno dostupné autem, vlakem nebo autobusem. To také potvrzuje naši počáteční domněnku. Ochrana přírody návštěvníky nijak neomezuje a snaží se jim vycházet vstříc. Samozřejmostí by mělo být ohleduplné chování zejména vůči přírodě, ale také vůči ostatním návštěvníkům regionu. Pouze při dodržování pravidel je možné současnou úroveň cestovního ruchu zachovat i do budoucna a dále ji rozvíjet.

Summary

Železná Ruda belongs to the greatest centers of winter and summer sports and recreation in the Šumava region and the Bayerischer Wald region. With neighbouring Bayerische – Eisenstein make together one of the greatest nonalpine center of recreation and tourism in the middle Europe with the wide offer of services for sportsmen, tourists and holidaymakers in all seasons.

For theirs well-preserved nature and rich water resources they are Šumava, Bayerischer Wald and the austria part of Šumava used to known as “the green roof of Europe”. In 1990 UNESCO awarded to Šumava region a status of a biospheric preserve. Besides traditional kept up system of marked pathways for tourists there are hundreds of kilometers of marked bicycle trails. Whole territory of Šumava became a new paradise for bikers, that probably has not any competitor in Europe, just due to roads without activities of motor vehicles.

In the whole territory of Železnorudsko are 25 kilometers of downhill skiing slopes of different difficulty rating and 29 ski tows with the total capacity 15,000 persons an hour. The downhill districts extend their supplies to snowparks. Some courses are man-made snowed; the snow in this locality lasts generally from the December to the March. In Železnorudsko are available total 100 kilometers of cross country skiing tracks and three districts with modified circles: Belveder, Špičák and Godlhof. Beside these tracks are excellent conditions for cross country skiing also in neighbouring Bavaria, e.g. in districts Bayerische – Eisenstein, Zwieslerwaldhaus and Bretterschachten.

Seznam literatury

Odborná literatura

- 1) Cestovní ruch v regionech České republiky, Czech Tourism, 2003
- 2) Čmejrková, S: Jak napsat odborný text, Praha, Leda, 1999
- 3) David, P. – Soukup V.: Šumava, Praha, nakladatelství Soukup & David, 2001 – 2002, str. 184
- 4) David, P. – Soukup V.: Šumava – Železnorudsko, Praha, nakladatelství Soukup & David, 2000, str. 101 (použito: 16 – 30)
- 5) Foret, M. – Foretová, V.: Jak rozvíjet místní cestovní ruch, Praha, Grada Publishing, 2001, str. 180
- 6) Horner, S. – Swarbrooke, J.: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času, Praha, Grada Publishing, 2003
- 7) Jiráček, J.: Průvodce lesy jižních Čech, České Budějovice, nakladatelství Kopp, 1998, str. 195 (použito: 94)
- 8) Királová, A: Marketing destinace cestovního ruchu, Praha, Ekopress, 2003
- 9) Kolektiv autorů: Malá encyklopedie turistiky, Praha, koedice nakladatelství Olympia Praha a Šport Bratislava, 1986, str. 346 – (použito: 166, 25)
- 10) Kolektiv autorů: Šumava – Turistický průvodce ČSSR, Praha, Olympia 1986, str. 383
- 11) Kumpera, J.: Řeky a říčky plzeňského kraje, Plzeň, Agentura Ekostav, 2002, str. 107
- 12) Kumpera, J.: Západní Čechy od A do Z – historie – památky – příroda, Praha, Beta, 2003, str. 373
- 13) Oriška, J.: Technika služeb cestovního ruchu, Praha, Idea Servis, 1999
- 14) Pásková, M. – Zelenka, J.: Výkladový slovník cestovní ruch, Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002, str. 448 (použito: 50)
- 15) Správa NP a CHKO – Návštěvnost Černé a Čertovo jezero, Bílá Strž, 2004

Mapy

Turistická mapa Šumava – Železnorudsko

Panoramatická mapa Šumava

Další zdroje

Propagační materiály informačního centra Železná Ruda

Propagační materiály sportovního areálu Špičák

Letáky ze Správy NP a CHKO Šumava

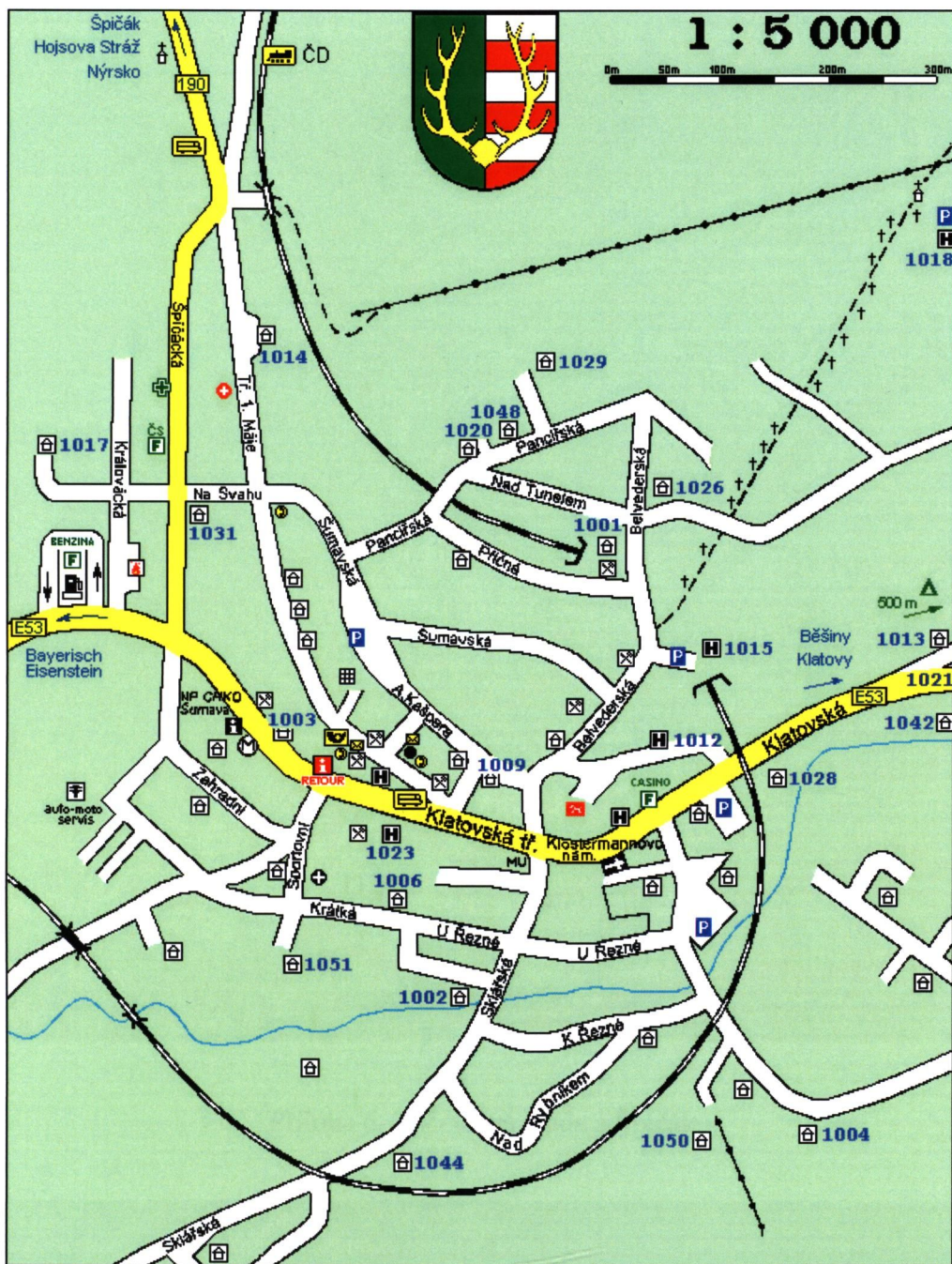
Internetové odkazy

- a) <http://retour.cz>
- b) <http://spicak.cz/index.php>
- c) <http://www.npsumava.cz>
- d) <http://www.plzensky-kraj.cz>
- e) <http://www.sumavanet.cz/itcruda/>
- f) <http://www.sumavanet.cz/zeleznaruda/>
- g) <http://www.zszeleznaruda.cz/>

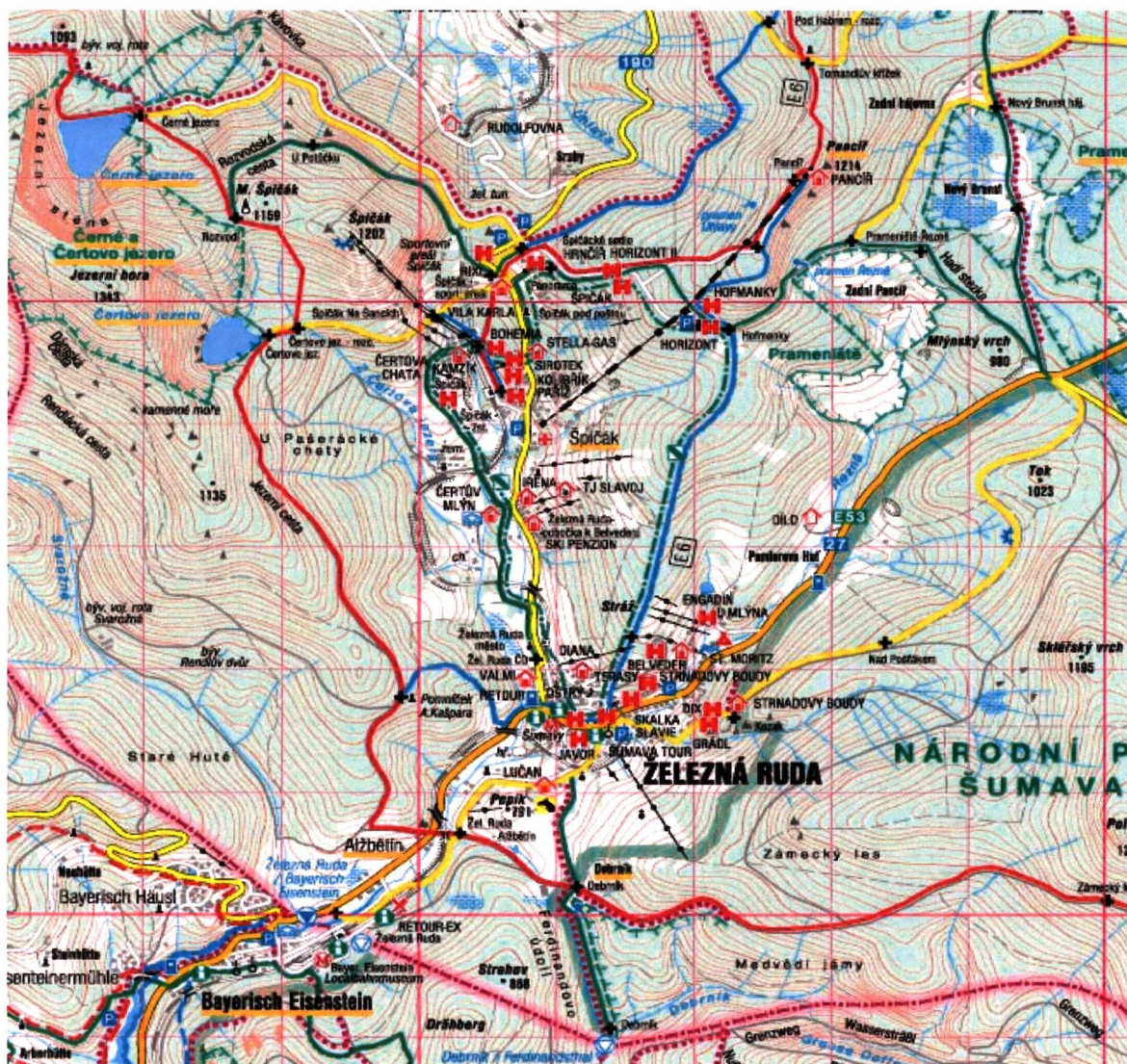
Seznam příloh

- Č. 1: Plán města Železná Ruda
- Č. 2: Železná Ruda, Špičák
- Č. 3: Hamry, Hojsova Stráž
- Č. 4: Cykloturistické trasy na Železnorudsku
- Č. 5: Lyžařské trasy na Železnorudsku
- Č. 6: Seznam ubytovacích zařízení na Železnorudsku
- Č. 7: Dotazník
- Č. 8: Panoramatická mapa lyžařského areálu Špičák
- Č. 9: Naučná stezka Hamry – Úhlavský luh
- Č. 10: Naučná stezka Brčálník

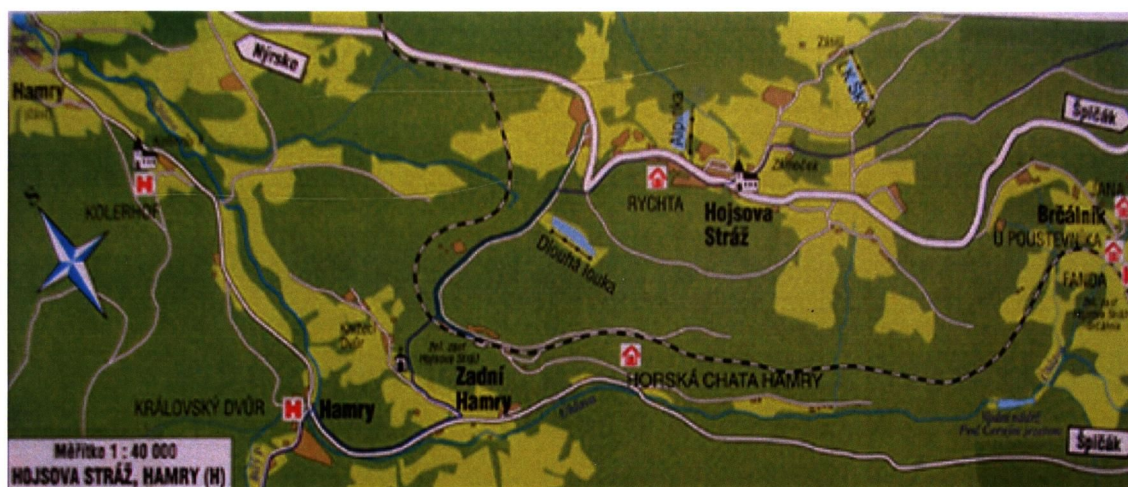
Fotogalerie

Č. 1: Plán města Železná Ruda

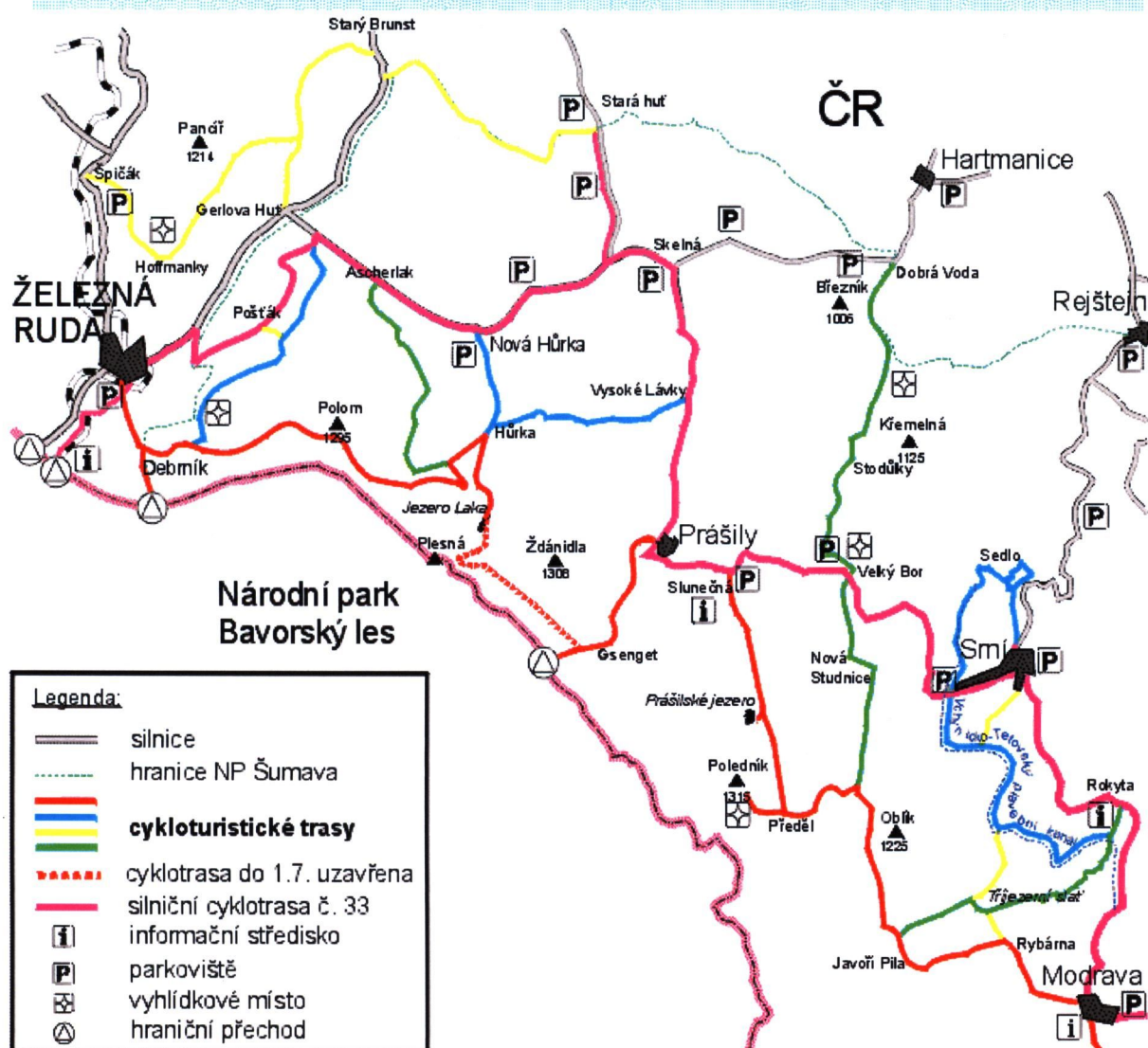

Príloha č. 2: Železná Ruda a Špičák

Príloha č. 3: Hojsova Stráž, Hamry

CYKLOTURISTICKÉ TRASY V OKOLÍ ŽELEZNÉ RUDY A PRAŠIL

Č. 4 Cykloturistické trasy v okolí Železné Rudy a Prášíl

Legenda:

- trasy s pravidelnou údržbou (rolba)
- - - trasy s občasnou údržbou (rolba)
- ⋯⋯⋯ trasy pravidelně udržované sněžným skútre
- ⋯⋯⋯ ostatní lyžařské trasy bez strojové údržby
- závodní tratě
- hranice národního parku
- — — — — značené lyžařské turistické trasy
- — — — lyžařské trasy vedené po letních tur. trasách
- i občerstvení
- i informační bod
- ♦ parkoviště
- P vyhledkové místo
- △ hraniční přechod
- lyžařský vlek, sjezdovky

Č. 5: Lyžařské trasy na Železnorudsku

Ubytovací zařízení v Železné Rudě				
Typ zařízení	Název zařízení	Kapacita	Poskytované služby	Cena za noc
Hotel	Belvédér	100	restaurace, terasa, bazén, hřiště, minigolf	180
	Grádl	50	restaurace, lyžárna, stolní tenis, billiard, vinárna	300
	U Larvů	12	restaurace, terasa, parkoviště, bowling, herna	350
	Enzian	60	parkoviště, restaurace, terasa	470
	Engadin	128	restaurace, bar, parkoviště	280
	Dix	33	restaurace, terasa, úschovna kol a lyží, parkoviště	300
	Ostrý	62	parkoviště, úschovna kol a lyží, bazén, whirlpool	620
	Javor	73	stravování, terasa, solárium, parkoviště	390
	Penzion	Böhmerwald	60	strav., posilovna, kulečnick, sauna, kongresy
Bultas		25	strav., bar, terasa, parkoviště	380
Alfa		60	strav., parkoviště, terasa	180
U Zlomené lyže		14	stravování, terasa,	290
Valmi		24	strav., parkoviště, kurty, hřiště, bazén, půjčovna kol	335
Ubytovna	Slávie	65	stravování, úschovna kol a lyží	299
Ubytovací zařízení na Špičáku				
Hotel	Čertův mlýn	80	bazén, sauna, stolní tenis, herna, kurty, úschovna	460
	Bohemia	62	restaurace, terasa, parkoviště	500
	Horizont I	202	kadeřnictví, nehtové studio, parkoviště, sauna, minigolf, kulečnick, půjčovna kol a lyží, lyž. škola	550
	Horizont II	146	parkoviště, sauna, posilovna, solárium, půjčovna kol a lyží, lyž. škola, kongresové centrum	390
	Čertova chata	38	ubytování, stravování	550
	Penzion	Bárta	14	ubytování, stravování
Vrbas		16	ubytování, stravování, hřiště, kurty	370
Ubytovací zařízení v Hojsově Stráži				
Hotel	Fanda	185	restaurace, bazén, sauna, tělocvična, herna, hřiště, billiard, stolní tenis, lyž. škola, půjčovna	370
Ubytovací zařízení v Hamrech				
Hotel	Kollerhof	35	stravování, sauna, masáže, parkoviště, garáž	540
	Královský dvůr	13	stravování, salonek	300
Chata	Hamry	27	stravování, terasa, půjčovna kol, sauna	310
Ubytovací zařízení v Javorné				
Hotel	Stavbař	?	restaurace, vinárna, herna, sauna, terasa, venkovní bazén	490

Vysvětlivky: ? Údaj nebyl k dispozici

Zdroj: Propagační materiál informačního centra Železné Rudy

Příloha č. 6: Seznam ubytovacích zařízení na Železnorudsku

Dotazník pro bakalářskou práci

Téma: Spokojenost návštěvníků s kvalitou poskytovaných služeb

Katedra cestovního ruchu

Zemědělská fakulta JU

Dotazník

Dobrý den,

studuji na Jihočeské univerzitě a dělám bakalářskou práci na téma Přírodní atraktivita Železnorudska jako destinace cestovního ruchu. Ve své bakalářské práci se věnuji problematice možností a překážek vylepšení rekreačních podmínek v oblasti Železné Rudy. Opatření by měla v první řadě směřovat k zvýšení spokojenosti rekreatantů, tedy Vás... Mohu Vás požádat o zodpovězení několika otázek? Zabere to jen pár minut a pro mou práci je to zásadní. Vaše odpovědi jsou striktně anonymní.

1. Odkud jste přijeli?

a) Jsem místní	b) Z Jihočeského kraje	c) Z Plzeňského kraje
d) Z Karlovarského kraje	e) Z Ústeckého kraje	f) Z Libereckého kraje
g) Ze Středočeského kraje	h) Z hlavního města Prahy	i) Z Královéhradeckého kraje
j) Z Pardubického kraje	k) Z kraje Vysočina	l) Z Jihomoravského kraje
m) Ze Zlínského kraje	n) Z Olomouckého kraje	o)
- Z Moravskoslezského kraje
- Ze zahraničí, uveďte odkud.....

2. Čím jste přijeli?

a) Vlastní auto	b) Autobus	c) Vlák

3. Jak dlouho se zdržíte?

a) 1 den	b) Přes víkend (2 – 3 dny)	c) Týden
d) Déle		

4. Co je hlavním cílem Vaší návštěvy? (Uveďte pouze jeden)

a) sportovní vyžití	b) pobyt v přírodě	c) turistika
d) práce	d) jiné	

5. V jakém typu zařízení jste ubytováni?

- a) Bydlím tu b) Hotel c) Penzion
d) Turistická ubytovna e) V soukromí f) Jinde

6. Jste spokojeni s kvalitou poskytovaných služeb?

- a) Ano b) Ne

S čím ne?

7. Jste spokojeni s možností parkování na území města?

- a) Určitě ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Určitě ne

8. Byli jste zde už někdy dříve?

- a) Ano b) Ne

9. Využíváte služeb infocentra?

- a) Ano b) Ne

10. Jaké sporty provozujete? (Můžete zaškrtnout i více možností)

Cykloturistika	
Pěší turistika	
Běžecské lyžování	
Sjezdové lyžování	
Snowboarding	
Snowtubing	
Vyjížd'ky na koních	
Míčové hry	
Vodáctví	
Plavání	
Horolezectví	
Jiné, uveďte	

11. Je podle Vás v regionu dostatek příležitostí k provozování těchto sportů?

- a) Určitě ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Určitě ne

12. Co Vám zde chybí? (Vypište)

.....
.....

13. Jak jste spokojeni s údržbou a značením turistických a běžkařských tras?

- a) Velmi spokojen b) Spíše spokojen c) Spíše nespokojen d) Velmi nespokojen

14. Která místa regionu jste již navštívili nebo se chystáte je navštívit?

(Můžete zaškrtnout i více možností)

Špičák	
Pancíř	
Čertovo jezero	
Černé jezero	
Jezero Laka	
Bílá Strž	
Můstek	
Prenet	
Velký Javor	
Ostrý	
Česko-bavorské nádraží	
Hřbitov Barabů	
Křížová cesta	
Muzeum Šumavy	
Muzeum historických Motocyklů (Zámeček)	
Jiné, uveďte	

15. Doporučili byste toto středisko svým známým?

- a) Ano b) Ne

Proč ne?

.....
.....
.....

Děkuji Vám za spolupráci, moc jste mi pomohli.

Pohlaví: a) Muž b) Žena

Věk: a) Do 20 let b) 20 – 30 let c) 30- 40 let d) 40 –
50 let

 e) 50 – 60 let f) více než 60

VLEKY:

- A** Čtyřsedačková lanová dráha Špičák
- B** Poma – Lubák
- C** Poma – Zalomený
- D** Poma S – lyžařská škola
- E** Nízký vlek – lyžařská škola
- F** Dětský provazový vlek – lyžařská škola
- G** Nízký vlek – Širotek
- H** Poma S – Širotek
- I** Goldhof

SJEZDOVÉ TRATĚ:

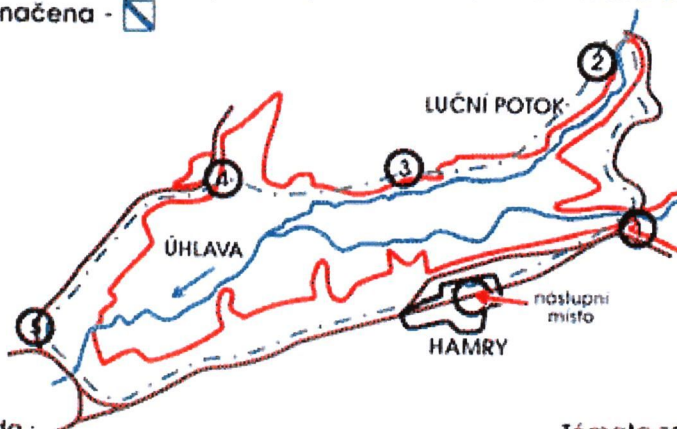
- 1** Turistická 1805 m
- 2** U zalomeného 1475 m
- 3** Slalomová 1405 m
- 4** Šance 1425 m
- 5** Lubák 411 m
- 6** Lyžařská škola I 200 m
- 7** Lyžařská škola II 100 m
- 8** Školička 50 m
- 9** Širotek I 160 m
- 10** Širotek II 100 m
- 11** Snowpark

Č. 8: Panoramatická mapa lyžařského areálu Špičák

Naučná stezka Úhlavským luhem

- zpřístupňuje přírodní partie říční nivy na pravém břehu Úhlavy
- celková délka 4 km
- určena pouze pro pěší návštěvníky
- trasa je nenáročná s převýšením pouze 35 m, vede po zpevněných komunikacích i nezpevněných cestách (nutná vhodná obuv)
- je značena -

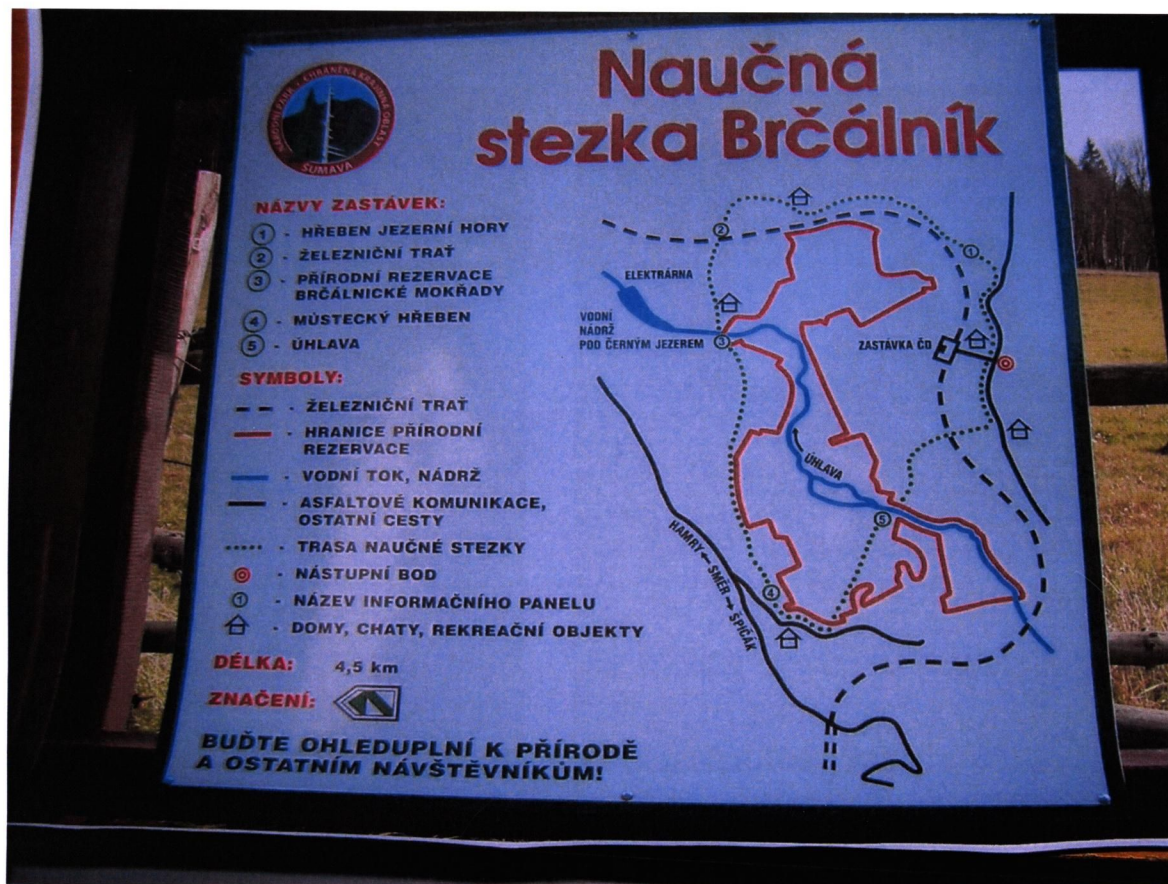
Legenda :

- - hranice části přírodní rezervace
- - vodní tok
- - silnice, cesty, pěšiny
- - trasa naučné stezky
- - místa zastávek

Témata zastávek :

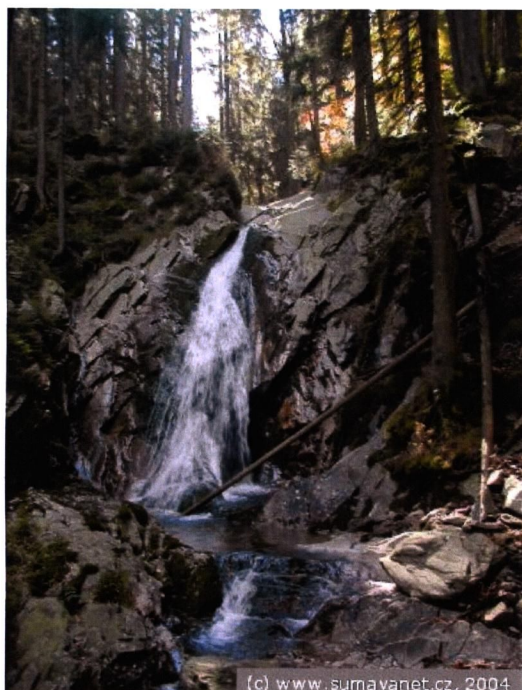
- 1 - Řeka Úhlava
- 2 - Přírodní rezervace
- 3 - Co je sukcese
- 4 - Dřeviny říční nivy
- 5 - Osídlení

Č. 9: Naučná stezka Úhlavský luh

Č. 10: Naučná stezka Brčálník

Fotogalerie (fotografie z archivu autorky)
Výběr kulturních, přírodních a technických památek Železnorudska:

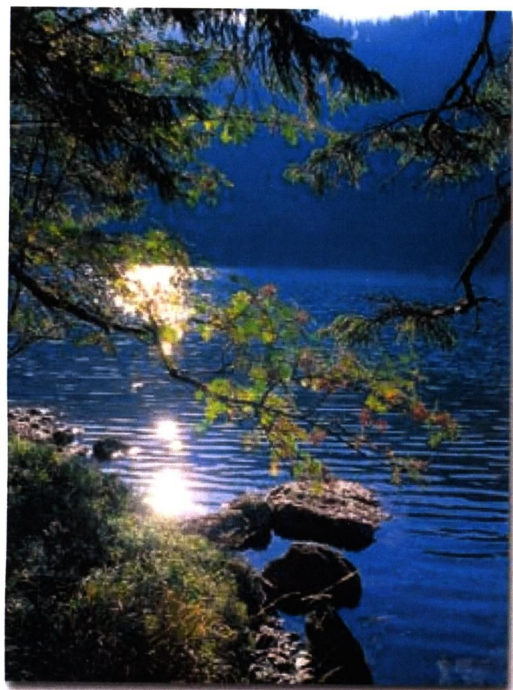
Bílá strž

Tunel pod Špičákem

Chata na Pancíři

Černé jezero

Čertovo jezero

Lanovka na Pancíř